Gemeente Borger-Odoorn

Borger-Odoorn
Inclusief

Werken aan een inclusieve samenleving in Gemeente Borger-Odoorn

Rapportage

Anouk Bolsenbroek
Agnes van Wijnen
Jeroen Veltheer
Bram de Vries
31 oktober 2020

Inclusionlab

INHOUD

INHOUD	2
INTRODUCTIE	3
WAT IS INCLUSIE?	7
THEMA INCLUSIE OP DE ARBEIDSMARKT	10
THEMA WONEN IN EEN INCLUSIEVE BUURT	15
THEMA INCLUSIE IN CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD	21
THEMA INCLUSIE & SUPPORT	26
PLAN VAN AANPAK LOKALE INCLUSIE AGENDA	31

BIJLAGEN (digitaal verstrekt)

MS Excel sheet met opbrengst Quickscan Inclusieve Gemeenten
6 afbeeldingen van opbrengsten Masterclass Inclusieve Samenleving van 23 september 2020
Prezi workshop Inclusieve communicatie & dienstverlening, 6 oktober, Provincie Drenthe

INTRODUCTIE

Het inclusieproces in Borger-Odoorn is in gang gezet. De gemeente maakt de beweging naar een inclusieve samenleving zichtbaar met ambities in het Coalitieakkoord 2018-2022 ‘Vertrouwd, Vernieuwend, Vooruit!’:

“Wij onderkennen het belang van aandacht voor een samenleving waarin iedereen mee kan doen en willen dit in de volle breedte integraal meenemen in onze manier van werken en in het nieuwe beleid dat we ontwikkelen.”

Gemeente Borger-Odoorn vat “inclusie” breed op. Iedereen doet mee. Dus ongeacht hoe jong of oud je bent, je inkomen, seksuele voorkeuren, kleur, gender, culturele achtergrond, talenten of beperkingen. Iedereen kan meedoen op school, op de arbeidsmarkt, in clubs en verenigingen en in de buurt. Dit zie je terug in het beleidsplan Sociaal Domein ‘Vanzölf Saomen!’ (2017-2020), waarin het onder meer gaat over het loslaten van doelgroepenbeleid.

De gemeente is voortvarend aan de slag gegaan met verschillende voorwaarden voor het stimuleren van inclusie. Zoals een omslag in de dienstverlening: het creëren van ruimte voor initiatief van inwoners, samen beleid maken en het goed luisteren naar inwoners. Niets over ons, zonder ons. Maar ook het versterken van vertrouwen tussen inwoners en gemeente en het verbeteren van de toegang tot ondersteuning.

Nulmeting op beleid

In 2019 stelde het managementteam van de gemeente voor een nulmeting uit te voeren. Om daarmee vast te stellen “hoe inclusief” Borger-Odoorn nu is. En als startpunt voor het opstellen van een Lokale Inclusie Agenda. Hiermee pakt de gemeente zelf de opdracht uit het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking op: een plan maken voor het werken aan een inclusieve samenleving, een inclusief Borger-Odoorn. De nulmeting moet ook het inzicht geven of dat vervolg het beste past in een project of in een programma.

Waar is de gemeente zelf goed op weg in het vormgeven aan een inclusieve samenleving? En waar liggen verbeterpunten? De gemeente heeft er bewust voor gekozen eerst te kijken hoe zij het zelf doet. Ook heeft de nulmeting de functie gehad om de bewustwording en deskundigheid van medewerkers in het gemeentehuis te bevorderen. Zodat zij in het traject naar de Lokale Inclusie Agenda toe kunnen optrekken met de samenleving, vanuit de inclusieve visie.

In deze nulmeting is daarom vooral meegenomen wat vanuit het gemeentehuis wordt gezien en gehoord. In een volgende fase vertellen de inwoners en organisaties - op het zand en in het veen – zelf hoe inclusief het hier is! Een goede Lokale Inclusie Agenda omvat actiepunten en werkwijzen die inwoners en organisaties belangrijk vinden. Dan ontstaat eigenaarschap in de samenleving.

Wat ligt er aan de basis van deze tussenrapportage?

Hoe zijn we aan de slag gegaan met het opstellen van deze nulmeting? Het doel was om voor eind 2020 de eerste resultaten van de nulmeting op beleid gereed te hebben. Met inzichten voor het plan van aanpak van de Lokale Inclusie Agenda. Gezien de situatie in Nederland rondom het Coronavirus en het zeer beperkte budget dat beschikbaar was, zijn we uitgedaagd om creatief met dit plan om te gaan. Stichting Inclusionlab is gevraagd om ons bij de uitvoering hiervan te faciliteren. In onderstaande elementen vind je de aanpak die aan deze nulmeting ten grondslag heeft gelegen.

De Quickscan Inclusieve Gemeenten

Met de Quickscan hebben beleidsadviseurs, uitvoerders en projectleiders van de gemeente inzicht gecreëerd in de huidige situatie en gewenste situatie van beleid en praktijk. Dat is gebeurd op dertien thema's die aansluiten bij de belangrijkste artikelen en levensgebieden van het VN-verdrag. Wat zijn mooie voorbeelden binnen de gemeente en wat kan er echt beter?
Welk beleid ondersteunt de inclusieve samenleving? Welke speerpunten zijn er en wie zijn de actoren? Wat is er nodig om het beleid inclusiever te maken? Welke actiepunten zouden we willen oppakken? Via een online vragenlijst is de Quickscan door twaalf mensen ingevuld

De thema's van de Quickscan

1. Leren & Ontwikkelen
2. Werk & Inkomen
3. Cultuur, Sport & Vrije tijd
4. Buurt & Omgeving
5. Thuis & Welzijn
6. Reizen & Mobiliteit
7. Vriendschappen & Relaties
8. Zeggenschap & Support
9. Gezondheid & Veiligheid
10. Levensvisie & Cultuur
11. Politiek & het Openbare leven
12. Communicatie & Dienstverlening
13. Lerend Organiseren & Veranderen

Opbrengst: Inzicht in, en bewustzijn van, de betekenis van de inclusieve samenleving voor eigen beleid en praktijk, integraal denken t.a.v. thema's over meerdere beleidsterreinen heen, inzicht in de stand van zaken van inclusief beleid en praktijk.

De Masterclass Inclusieve Samenleving

Hoe ziet een inclusieve samenleving eruit? Wat zijn mooie voorbeelden van inclusie op jouw eigen vakgebied? Waar ben jij mee aan het werk in samenleving en gemeentehuis? In de gemeente brede Masterclass Inclusieve Samenleving op 23 september hebben medewerkers van het gemeentehuis aan kennisontwikkeling gewerkt. Door inclusief denken toe te passen op concrete projecten waar ze zelf mee bezig zijn. Als beleidsadviseur, uitvoerder, of projectleider. Geïnspireerd op een visie op de inclusieve samenleving en diverse mooie voorbeelden met betrekking tot het project zijn we aan de slag gegaan. Hoe geef je gezamenlijk vorm aan inclusieve leer-, werk-, en leefomgevingen waar iedereen optimaal kan deelnemen? Ook de mensen voor wie dat nu niet altijd vanzelfsprekend is? En welke aanbevelingen en concrete acties zouden we Borger-Odoorn willen meegeven? In deze Masterclass zijn persona's met een (waargebeurd) verhaal en inclusieve omdenkkaarten ingezet.

Opbrengst: inspiratie, vergrote kennis en verruimd bewustzijn bij deelnemers, verdieping op de Quickscan en Deskresearch, een visie op de inclusieve samenleving kunnen omzetten naar het eigen werkgebied, voeding voor de Lokale Inclusie Agenda op de gekozen thema's.

De Deskresearch

In de Deskresearch hebben we de inzichten die we in de Quickscan en de Masterclass hebben opgedaan verdiept. Dat hebben we gedaan door een onderzoek naar het huidige beleid op vier door de gemeente gekozen thema's:

- De inclusieve arbeidsmarkt
- De inclusieve buurt
- Cultuur, sport en vrije tijd
- Inclusie & Support

Het was logisch geweest om het thema ‘Leren & Ontwikkelen’ ook op te pakken, immers het vierde levensdomein. Dat is niet gedaan vanwege capaciteitstekort op dit beleidsveld. Er is wél gekozen voor ‘Inclusie & Support’ omdat het de andere gekozen thema’s completeert. In de opbrengst van de Quickscan zien we de inspanningen om zo snel mogelijk te voldoen aan het Besluit Digitale toegankelijkheid, het thema ‘Communicatie & Dienstverlening’. Vanwege de beperkte omvang van de Deskresearch hebben we dit thema buiten de uitwerking van de Nulmeting moeten laten. Wel is op 6 oktober provinciaal een symposium over digitale toegankelijkheid georganiseerd met een workshop van Inclusionlab over ‘inclusieve communicatie & dienstverlening’.

Hoe komt de inclusieve samenleving in het beleid tot uitdrukking? Welke mooie voorbeelden zijn er al? Vanuit welke inzichten wordt dit vormgegeven? Wat mist er nog? Of waar kan beleid juist averechts werken? Op basis van onderzoek naar beleidsdocumenten en korte interviews met de betrokken beleidsadviseurs, projectleiders en uitvoerders van de gemeente, hebben we de benodigde informatie verzameld. De Deskresearch is opgesteld op basis van door de gemeente aangeleverde documenten en interviewverslagen. Het onderzoek in de Deskresearch is waarderend en kwalitatief. Waarderend onderzoek gaat uit van het principe van leren van het verleden, ontwikkelen op successen, krachten en gedeelde waarden. Dat betekent niet dat er niet ook kritisch is gekeken.

Opbrengst: Verdiepend inzicht in hoe inclusief het beleid op dit moment is op het gebied van de gekozen thema’s, prioriteiten voor inclusieve beleidsontwikkeling, voeding voor de Lokale Inclusie Agenda.

Leeswijzer

De rapportage begint met een introductie. Deze bevat uitleg over de inhoudelijke manier van kijken die aan deze nulmeting ten grondslag ligt: een visie op inclusie en op het VN-verdrag Handicap. Je vindt hier ook uitleg over de aanpak. Vervolgens staan in vier hoofdstukken de uitkomsten van de nulmeting op beleid:

- De Inclusieve Arbeidsmarkt: werk & inkomen
- De Inclusieve buurt: bouwen, wonen & buitenruimte
- Cultuur, sport en vrije tijd
- Inclusie & Support

In elk hoofdstuk vind je een beschrijving van het thema. En vervolgens de eerste contouren van de stip op de horizon geschetst in het beleid van Borger-Odoorn, een aantal mooie voorbeelden en een aantal aandachtspunten. Vervolgens worden er een aantal aanbevelingen benoemd. Voor een deel zijn deze aanbevelingen gebaseerd op de actiepunten die in de Masterclass en Quickscan benoemd zijn. Het gaat om eerste contouren en eerste acties. Dit is nog niet de Lokale Inclusie Agenda zelf. De volgende stap is dat de nulmeting op basis van ervaringen van inwoners en organisaties compleet wordt gemaakt. En dat bedrijven, clubs en verenigingen, scholen, buurtinitiatieven, zorg & welzijn en inwoners ook onderling van gedachten wisselen over wat zij gezamenlijk willen bereiken. Zodat er een gedragen Lokale Inclusie Agenda komt.

Deze tussenrapportage sluit af met een Plan van Aanpak. Daarin staan een aantal noodzakelijke en mogelijke ingrediënten voor het proces naar de Lokale Inclusie Agenda toe.

WAT IS INCLUSIE?

Inclusie betekent toenemende participatie van elk individu in de samenleving. Een inclusieve samenleving is een samenleving waarin iedereen optimaal mee kan doen. Maakt niet uit wat je leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, seksuele identiteit, talenten of beperkingen zijn. Iedereen kan op een gelijkwaardige manier meedoen in clubs en verenigingen, op de arbeidsmarkt, op school, in de buurt en in de woonomgeving. De samenleving is gebouwd op de interesses en talenten van alle inwoners. (Bolsenbroek & Van Houten, 2010).

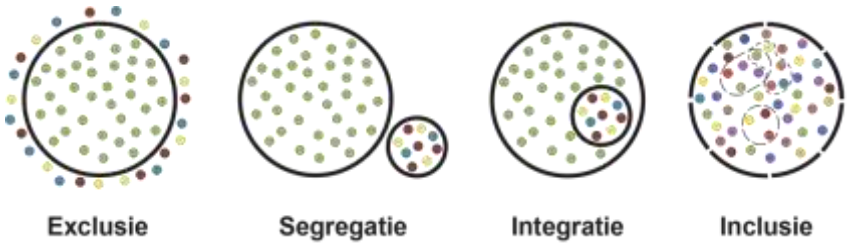

Inclusie kan worden gezien als de ene pool van een continuüm (lijn) waarvan de andere pool uitsluiting is (Unesco, 2005). Toegepast op bijvoorbeeld onderwijs is er sprake van uitsluiting als kinderen helemaal geen onderwijs volgen. Segregatie gebeurt als kinderen wel onderwijs volgen, maar apart van andere kinderen, bijvoorbeeld in speciale scholen. Van integratie is sprake als individuen worden bijgespijkerd om in een specifieke samenleving, school of werkplek te functioneren. Bij integratie passen enkele mensen zich aan om in een ‘gewone’ setting, bijvoorbeeld in de klas op de gewone buurtschool, deel te nemen. Bij inclusie gaat het om de omgekeerde beweging. Werken aan een inclusieve samenleving betekent het gezamenlijk vormgeven aan een samenleving, scholen, klassen, wijken, clubs en arbeidsmarkt waar iedereen optimaal kan deelnemen.

Het VN-verdrag

Eén van de aanleidingen voor de ontwikkeling van inclusief beleid en deze nulmeting is de ratificatie, in werking treden, van het VN-Verdrag voor de rechten van mensen met een beperking (vanaf nu: VN-verdrag) in Nederland op 14 juli 2016. Veel gemeenten in Nederland grijpen de invoering van dat Verdrag aan als kans om te werken aan een inclusieve samenleving. Het is een landelijke opdracht voor gemeenten om het VN-verdrag te vertalen naar een Lokale Inclusie Agenda (integraal plan voor sociaal domein). In elk themahoofdstuk worden de meest relevante artikelen van het VN-Verdrag benoemd.

Wat is er nu wettelijk geregeld?

Wat is er nu verplicht vanuit landelijke wet en regelgeving? Gemeenten zijn verplicht om een Lokale Inclusie Agenda op te stellen. Met een duidelijke omschrijving welke verbeteringen en doelen ze gaan realiseren. En ook binnen welke tijd. In het plan moeten onderwijs, werk, inkomen, vervoer, wonen en leven een plek krijgen. In de wet staat ook opgenomen dat gemeenten hierin samen moeten optrekken met mensen met een beperking.

Vanaf 1 januari 2017 is toegankelijkheid de norm en ontoegankelijkheid de uitzondering. Dat gaat niet alleen om toegankelijkheid van gebouwen, informatie en communicatie. Maar ook om de

toegankelijkheid van onderwijs, arbeid, wonen en vrije woningkeuze, mobiliteit en het aanbod van goederen en diensten zoals horeca, detailhandel en betalingsverkeer. Niet alleen gemeenten moeten hier hun beleid en dienstverlening op aanpassen, maar ook bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Overheid, gemeenten, organisaties en ondernemers moeten vanaf 1 januari 2017 stapsgewijs werken aan het realiseren van deze algemene toegankelijkheid. Dat gaat in twee stappen. Aanpassingen van eenvoudige aard (makkelijk te realiseren en tegen lage kosten) moeten direct worden geregeld. Voor aanpassingen van complexe aard (bijvoorbeeld bouwkundige aanpassingen) moet een plan worden gemaakt met een duidelijke einddatum. Dit is uitgewerkt in het Besluit toegankelijkheid van december 2016.

Sinds 1 juli 2018 is er ook het Besluit digitale toegankelijkheid. Hierin staat dat de gemeente in stappen moet werken aan de toegankelijkheid van haar websites en apps.

Visie en Beleid in een inclusieve samenleving

In binnen- en buitenland is ervaring opgedaan met het actief vormgeven aan een inclusieve samenleving. Daarin gaan twee bewegingen tegelijk op. Het werken aan voor iedereen toegankelijke scholen, arbeidsmarkt, buurtinitiatieven, openbare ruimte, clubs en verenigingen aan de ene kant. Het werken aan een rijk leven met individuele mensen, gericht op meedoen aan de samenleving op basis van hun interesses en talenten, aan de andere kant. Organisaties van zorg & welzijn maken een veranderproces door om dit mogelijk te maken. Werken aan een inclusieve samenleving doe je samen met inwoners en maatschappelijke partners. De ervaring is dat hoe meer via de bevordering van toegankelijkheid van de samenleving geregeld kan worden, hoe minder individuele voorzieningen er nodig zijn. Het is deze laatste beweging die de invoering van het VN-Verdrag en het werken aan een inclusieve samenleving op het oog hebben.

Inclusief beleid
Inclusief beleid is erop gericht zo'n inclusieve samenleving te realiseren. Het gaat erom als overheid of organisatie je dienstverlening, beleidsontwikkeling en werkpraktijk zo vorm te geven, dat inwoners samen op kunnen trekken. Iedere inwoner kan op gelijke voet met anderen deelnemen. Of het nu om cultuur- en sportbeleid gaat, de aanleg van wegen, het onderwijsbeleid, de ondersteuning via de Wmo/Jeugdwet, vergunningen, je dienstverlening als gemeente of om woningbouw. Inclusief beleid maak je samen met de grootst mogelijke diversiteit aan inwoners en organisaties.

Inclusief beleid, hoe hebben andere gemeenten het aangepakt?
Een inclusieve samenleving realiseren doe je niet in één keer. Wel kun je elke nieuwe beleidsontwikkeling, samenwerking, partnerschap of project vanuit een inclusieve blik vormgeven. Hoe kun je binnen de beschikbare middelen het maximale bereiken? Hieronder vind je een aantal voorbeelden van hoe gemeenten met inwoners en organisaties inclusief beleid hebben gemaakt.

- Als inwoners, organisaties en gemeente gezamenlijk een Lokale Inclusie Agenda opstellen en uitvoeren.
- Beginnen te doen wat je in de toekomst wilt bereiken: Pilots organiseren met vrije tijdsorganisaties, werkgevers (waaronder de gemeente), scholen, en/of organisaties van zorg & welzijn, en daarvan leren voor toekomstig beleid en praktijk.
- Inclusieve initiatieven van inwoners en organisaties stimuleren. Bijvoorbeeld door een initiatievenbudget, subsidies, inkoopbeleid en coaching van initiatieven van inwoners, clubs

en verenigingen, horeca en cultuur, vergunningen, buurtinitiatieven, scholen, werkgevers, etc.
- Concrete projecten waar je toch al mee bezig bent inclusief vormgeven. Bijvoorbeeld voor- en vroegschoolse educatie, alternatief openbaar vervoer, handhaving, woningbouwprojecten, speeltuinen, etc.
- Opbouw van expertise aan de hand van projecten, intern en met inwoners en organisaties: Masterclasses en Inspiratiebijeenkomsten.
- Inclusie meenemen in beleidsontwikkeling, zoals programmabegroting, maatschappelijke agenda, etc.

Iedereen betrekken

Inclusief beleid betekent ook dat je bij beleidsontwikkeling actief op zoek gaat naar de mensen die je nog niet in het vizier hebt. Schrijf je beleid over voor- en vroegschoolse educatie? Hoe kun je er dan samen met de jeugdhulp voor zorgen dat ook kinderen met moeilijk verstaanbaar gedrag gebruik kunnen maken van de peuteropvang? Kan iedereen zich in het culturele programma herkennen? Ook mensen met een andere culturele achtergrond? Hoe zorg je ervoor dat ook ouderen actief blijven in de sportvereniging? Hoe zit het met mensen met een (ernstig meervoudige) beperking? Nemen ook zij deel aan het gewone verenigingsleven in de buurt?

THEMA INCLUSIE OP DE ARBEIDSMARKT

‘Iedereen in Borger-Odoorn heeft een baan, die hem of haar in staat stelt een betekenisvolle rol in de samenleving te vervullen.’

Wat is een inclusieve arbeidsmarkt?

Een inclusieve arbeidsmarkt is zodanig ingericht dat iedereen door middel van betaald werk optimaal kan deelnemen en bijdragen aan de maatschappij. Iedereen, oud, jong, ongeacht culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen kan tot zijn recht komen door het eigen talent in te zetten voor de maatschappelijke of commerciële doelstelling van een bedrijf. De inclusieve arbeidsmarkt betekent iets voor hoe we de werkvloer en ondernemerschap vormgeven, voor hoe we geldstromen organiseren en voor hoe we de arbeidsmarkt inrichten. Wie ondersteuning nodig heeft bij het vinden of uitvoeren van werk, kan deze krijgen.

Vormgeven aan een inclusieve werkvloer betekent vormgeven aan inclusief ondernemerschap. Een inclusieve werkvloer is geen plek waar vooral mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werken. Het gaat er juist om dat de werknemers in het bedrijf de diversiteit aan culturen in de omringende samenleving weerspiegelen. Dat er wordt bijgedragen aan een positieve en open sfeer waarin je jezelf kunt zijn. Dat het gebouw en de faciliteiten inclusief en toegankelijk zijn vormgegeven. In een inclusief bedrijf wordt de diversiteit in de organisatie vaak gebruikt om de dienstverlening of het product te verbeteren.

Relevante artikelen uit het VN-verdrag

Artikel 27 Werk & Werkgelegenheid
Artikel 28 Behoorlijke levensstandaard & sociale bescherming

Wat betekenen deze artikelen in de praktijk?
Inclusieve arbeidsmarkt:

- Er is sprake van een arbeidsmarkt die de diversiteit aan inwoners weerspiegelt. Iedereen kan betaald werk verrichten, aansluitend bij zijn of haar eigen interesses en talenten.
- Bedrijven en organisaties geven vorm aan een werkvloer waar ieder individu optimaal kan bijdragen.
- Iedere inwoner heeft voldoende inkomen om deel te nemen in de samenleving.

Iedere individuele inwoner heeft:

- Betaald werk dat aansluit bij zijn of haar interesses en talenten.
- De kans om door te groeien en naar eigen keuze stappen te zetten in zijn of haar carrière.
- Voldoende inkomen om mee te doen.
- Eigen regie over financiën.
- Recht op eigen bezit.

Uit: De Quickscan Inclusieve Gemeenten

Contouren: Eerste stip op de horizon

Contouren: Eerste stip op de horizon
Tijdens de Masterclass op 23 september formuleerden vier collega's het volgende vergezicht voor een Inclusieve Arbeidsmarkt:

"Iedereen in Borger-Odoorn heeft een plek of baan, die hem of haar in staat stelt optimaal te kunnen leven en een betekenisvolle rol in de samenleving te hebben. Het maakt daarvoor niet uit wie of wat je bent."

Ook in het beleid komt dit naar voren: de gemeente ziet het als haar taak om inwoners die dat nodig hebben duurzaam te ondersteunen in het vinden of behouden van werk. Daarbij gaat het om alle mensen met uitdagingen op het gebied van werk. Niet alleen mensen in het 'doelgroepenregister'.

Hoe werkt Borger-Odoorn aan een inclusieve arbeidsmarkt?

Als belangrijke eerste stap heeft Borger-Odoorn de focus gezet op het voldoen aan de quotumregeling. Aanleiding was dat de overheidssector in 2018/9 niet bleek te voldoen aan de banenafspraak. Met de quotumregeling is de opdracht uit de banenafspraak voor de overheidssector als geheel vertaald naar alle individuele overheidsorganisaties. Het is gemeente Borger-Odoorn gelukt daar nu wel aan te voldoen. Dat betekent dat 5% van iedere 25,5 uur formatie in de gemeentelijke organisatie is ingevuld met mensen uit het doelgroepenregister.

Mooie voorbeelden

De gemeentelijke organisatie voldoet aan de quotumregeling
Door te voldoen aan de quotumregeling is de gemeente zelf een goed voorbeeld voor andere werkgevers in Borger-Odoorn.

Social Return on Investment
In Borger-Odoorn is beleid op Social Return on Investment. Van elk bedrijf dat werkt aan een grote klus in gemeente Borger-Odoorn, verwacht men ook een maatschappelijke bijdrage. Dit is een mooi vertrekpunt om inwoners aan die gewaardeerde, duurzame plek of baan te helpen. Zeker als desbetreffende leveranciers zelf in of nabij de gemeente gevestigd zijn.

Collega coaches
CNV-jongeren organiseert al enige jaren verschillende “Ik ben Harrie-trainingen”. Zij dagen werknemers uit om vaardigheden te ontdekken en ontwikkelen om collega’s in het werk te coachen. Er zijn medewerkers binnen de gemeente die zo’n training hebben gevolgd en daar erg enthousiast over zijn.

De Nederlandse taal
Een belangrijke voorwaarde voor een werkzaam leven is in veel gevallen voldoende beheersing van de Nederlandse taal. Daar wordt in Borger-Odoorn flink op ingezet. In Borger-Odoorn gaan medewerkers echt op zoek naar inwoners die normaal gesproken moeilijk bereikt worden. Zodat meer mensen Nederlandse les volgen, dan anders zou gebeuren. Daarmee haalt Borger-Odoorn een hoger succespercentage dan elders in Nederland.

Postadres
Ook in Borger-Odoorn leven mensen zonder vaste woon- of verblijfsplaats. Eén inwoner heeft voor zo’n leven gekozen. In Borger-Odoorn kan dat. Deze persoon heeft – al is het geen beleid – een postadres. En kan zo gebruik maken van regelingen om in zijn levensonderhoud te voorzien.

Aandachtspunten

Maatschappelijke prestatiedruk
In de Masterclass werd algemeen erkend dat de maatschappelijke “prestatiedruk” de ambitie om voor iedereen een plek of baan te vinden in de weg zit. Bij een baan hoort een verwachte mate waarin prestaties geleverd worden. Als je dat niet kunt waarmaken, val je gemakkelijk buiten de boot. Deze druk overschaduwt de mogelijkheden om banen te creëren die mensen wél kunnen waarmaken. Daarvoor zou nog meer gebruik kunnen worden gemaakt van Jobcarven en Jobcraften. Op dit moment lukt dat vaak wel in uitvoerend praktisch werk, maar nog niet in andere functies. Daar ligt een kans.

Te veel overtuigingskracht nodig
Ook geven mensen aan dat de regelingen om werkgevers te ontzorgen niet altijd werken. Met Praktijkroute kunnen mensen die onder de participatiewet vallen, gebruik maken van dezelfde ondersteuning als mensen die geregistreerd staan in het doelgroepenregister. Dat is een mooie ontwikkeling. Middelen om ondersteuning goed te organiseren komen echter niet goed beschikbaar. De gemeente ervaart dat zij nog (te) veel overtuigingskracht nodig heeft in de samenwerking met andere werkgevers aan inclusief werkgeverschap. Daarnaast maakt het feit dat Borger-Odoorn in gemeenschappelijke regelingen deelneemt, dat veranderingen en beslissingen ook veel tijd kosten.

Werk is vaak voor de korte termijn
Door de flexibilisering van de arbeidsmarkt zijn steeds meer banen en werkplekken voor de kortere termijn. Dat maakt het ingewikkelder voor mensen die juist gebaat zijn bij een stabiele werkomgeving voor de langere termijn. Ook andere factoren verminderen kansen en mogelijkheden, zoals nu de corona en krapte op de arbeidsmarkt.

Een volgende stap richting samenwerken aan inclusief werkgeverschap
In de Masterclass hebben betrokken beleidsadviseurs in korte tijd een mooie stip op de horizon gezet. Snel werd helder dat voldoen aan de quotumregeling en het toepassen van de inzichten uit de ‘Ik ben Harry training belangrijke eerste stappen zijn. Maar dat zij het werken aan inclusief werkgeverschap breder willen oppakken dan dat. Inclusief werkgeverschap gaat onder andere ook om het optimaal inzetten van aanwezig talent voor de maatschappelijke of commerciële doelstelling van de organisatie. Het gaat om een positieve en open sfeer waarin medewerkers zichzelf kunnen zijn. En om een personeelsbestand dat de diversiteit in de samenleving weerspiegelt. Deze inclusieve stip komt nog niet naar voren in de beleidsstukken. Maar als het aan de deelnemers van de Masterclass ligt, zal dat snel gebeuren. Zij willen de volgende stap zetten richting inclusief werkgeverschap in hun eigen organisatie. Maar ook samenwerken met andere werkgevers en organisaties aan inclusief werkgeverschap. Om stevig in te zetten op een inclusieve arbeidsmarkt in Borger-Odoorn.

Sparringpartners graag
Medewerkers willen graag gebruik maken van mooie voorbeelden en sparringpartners in het aanpakken van bovenstaande vraagstukken. Die missen zij nu vaak nog.

Aanbevelingen

Naar de stip op de horizon
Kies een aantal al onderkende nuttige acties uit om vanuit het behaalde quotum richting stip op de horizon te bewegen. Ook in benoemde knelpunten en goede voorbeelden zitten aanknopingspunten om aan de slag te gaan. Beperk je, voordat je met de samenleving in gesprek bent geweest, vooral tot actiepunten die je zelf als gemeente graag wilt aanpakken.

Samenwerken aan inclusief werkgeverschap
De gemeentelijk taak vanuit het VN Verdrag is ook anderen (bedrijven, clubs en verenigingen, organisaties van zorg & welzijn) bewust maken en stimuleren om ook aan inclusie te (gaan) werken. Werk samen met andere organisaties en bedrijven aan inclusief werkgeverschap. Door samen te werken aan visieontwikkeling en pilots. Of door iedere werkgever uit te dagen één actiepunt gericht op inclusief werkgeverschap uit te voeren. Denk nog eens na over hoe je het SROI beleid hierbij kunt gebruiken. Misschien moet het beleid nog wat worden bijgesteld om ook lokale werkgevers mee te kunnen nemen.

Een gewaardeerde rol
Stimuleer vrijwilligerswerk bij inwoners die nog geen betaalde baan hebben. Op het lijf geschreven vrijwilligerswerk geeft mensen een gewaardeerde rol, een uitkering niet. In vrijwilligerswerk zit de mogelijkheid voor mensen om zich te ontplooien en waardevol te zijn. Bij de ontwikkelambities van Borger-Odoorn zijn veel vrijwilligers nodig!

Beleid gericht op de inclusieve arbeidsmarkt
Overweeg of integraal beleid gericht op de inclusieve arbeidsmarkt Borger-Odoorn toegevoegde waarde heeft en ondersteunend is om de ambities te realiseren. Geef dit samen met inwoners en organisaties vorm.

Bronnen

Antwoorden op Quickscan Inclusieve Gemeenten
Uitspraken tijdens de Masterclass Inclusieve Samenleving op 23 september 2020

Aangereikte beleidsdocumenten:
1. "Vanzölf saomen!" beleidsplan sociaal domein 2017-2020
2. "De gemeente als nuchtere noaber" beleidsplan sociaal domein 2015-2016
3. Kennisdocument "Wet banenafspraak en quotum arbeidsbeperkten", versie voorjaar2020

THEMA WONEN IN EEN INCLUSIEVE BUURT

‘In Borger-Odoorn trekken mensen oud en jong, met verschillende leeftijden, culturele achtergronden, talenten en beperkingen vanzelfsprekend met elkaar op. Dat weerspiegelt zich in inclusief ontwerp van de buurt en een diversiteit aan levensloopbestendige woningen.’

Wat is wonen in een inclusieve buurt?

Wat is jouw ideale buurt? Wil je meebouwen aan een wijk waar een grote diversiteit aan mensen in één buurt kan wonen? Wil je een woonomgeving waar mensen elkaar aanspreken? Een plek waar alle kinderen samen spelen en als vanzelf, spelenderwijs ontdekken wat anders en hetzelfde is? Als dit niet voorhanden is, kunnen buurtinitiatieven erop gericht zijn dit te realiseren. Gezamenlijke actie is een van de best werkzame bestanddelen voor de versterking van de relaties in de wijk.

Je maakt hem samen

Mensen in de inclusieve buurt maken hem samen. Een inclusieve buurt kenmerkt zich door een inclusief ontwerp van de buitenruimte. Iedereen kan van en naar de winkel, de plaatselijke horeca, skatebaan of de natuur in om even tot rust komen. Mensen uit de buurt kunnen bij elkaar op bezoek komen doordat de benedenverdieping van woningen toegankelijk is voor iedereen. Culturen gaan vanzelfsprekend met elkaar om. En je kunt er zijn wie je bent en kiezen wie je liefhebt. Er is een fijne, open sfeer. Bovendien zijn er in een inclusieve wijk buurtinitiatieven die aansluiten bij de interesses en talenten van alle inwoners in de wijk. Een inclusieve buurt kenmerkt zich door een divers huizenaanbod: huur en koop door elkaar en zo veel mogelijk aanpasbaar zodat iedereen er kan wonen.

Eigen regie
Mensen hebben regie over hun eigen leven. Je kunt zelf bepalen wanneer je opstaat en naar een eetafspraak gaat. Je geeft kleur aan je eigen huis en hebt invloed op de samenstelling van het huishouden. Of je rommel maakt of elke dag schoonmaakt. En of je uitgebreid kookt of een pizza met de brommer laat komen. Als iemand hier ondersteuning bij nodig heeft, dan draagt ondersteuning bij aan een leven midden in de samenleving op basis van eigen interesses en talenten. Op een gewone plek, waar iedereen graag woont.

Relevante artikelen uit het VN-verdrag

Artikel 9 Toegankelijkheid
Artikel 19 Zelfstandig wonen en deel uit maken van de maatschappij.
Artikel 30 Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport

Wat betekenen deze artikelen in de praktijk?
De inclusieve buurt:

- Publieke ruimte, gebouwen, winkels en natuur zijn fysiek, functioneel en sociaal toegankelijk voor iedereen.
- Buurtinitiatieven zijn gebouwd op de talenten en interesses van alle inwoners in de buurt.
- De woonomgeving draagt optimaal bij aan participatie van alle inwoners in de maatschappij.
- Het woningaanbod weerspiegelt de behoeften van de gehele diversiteit aan inwoners in de gemeente.
- Nieuwe woningen zijn levensloopbestendig en toegankelijk.

Iedere individuele inwoner kan:

- Gebruik maken van de voorzieningen in de buurt op tijdstip van eigen keuze: natuur, winkels, openbare ruimte en gebouwen.
- Voor iedereen toegankelijke buurtinitiatieven ontplooien. Daarvoor zijn middelen beschikbaar in de wijk.
- Zeggenschap hebben over zijn of haar directe leefomgeving/publieke ruimte in de buurt.
- Kiezen waar en met wie hij of zij wil wonen.
- Wonen op een plek midden in de maatschappij.
- Zijn of haar eigen huishouden runnen en keuzes maken voor zijn of haar eigen levensritme.
- Dezelfde keuzen maken met betrekking tot de woonomgeving als anderen.
- Wonen in een diverse leefomgeving.
- Bij andere inwoners op bezoek.

Uit: De Quickscan Inclusieve Gemeenten

Contouren: Eerste stip op de horizon

Wonen in een inclusieve buurt raakt veel dingen. Uiteraard de woningen, maar ook bereikbaarheid, voorzieningen, het samenleven en support bij wonen. Tijdens de Masterclass is met de deelnemers stilgestaan bij een ambitie die alle aspecten van een inclusieve buurt omvat:

"In Borger-Odoorn trekken mensen oud en jong, met verschillende culturele achtergronden, talenten en beperkingen vanzelfsprekend met elkaar op. In hofjes en op woonerven weerspiegelt zich dat door een diversiteit aan woningen. Woningen worden levensloopbestendig gebouwd en de buitenruimte inclusief en toegankelijk ontworpen. Als je deze dingen meeneemt vanaf het begin is het goedkoper. Inwoners geven met elkaar vorm aan hun eigen leefomgeving."

Op deelthema's worden in beleidsstukken ook blikken op de toekomst geworpen. Zo is in Groningen en Drenthe een transformatie gaande in het openbaar vervoer die inspeelt op vraagstukken op het platteland. Hoe kunnen inwoners die afhankelijk zijn van het OV hun bewegingsvrijheid behouden?

"Een vervoersnetwerk dat betaalbaar en toekomstbestendig is, waarin duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersvormen die op elkaar aansluiten. Zodat gasten zich vrij kunnen bewegen en alle inwoners naar hun werk of school kunnen gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociale leven."

En er is in BOCE verband (Borger, Odoorn, Coevorden en Emmen) nagedacht over Beschermd Wonen, een nieuwe verantwoordelijkheid voor gemeenten. Er is een duidelijke visie op wat deze lokale verantwoordelijkheid betekent: van beschermd wonen naar beschermd thuis.

"In Borger-Odoorn heeft iedere inwoner een eigen plek in een straat, dorp of wijk waar hij of zij volwaardig mee kan doen. Door inclusiviteit te bevorderen die van twee kanten komt, ook uit de samenleving. Gezamenlijk weten we de stabiliteit te creëren die soms nodig is om te werken aan herstel en participatie. We sluiten aan op behoeften en woon- en leefwensen van inwoners. Iedere inwoner heeft zo perspectief op zelfstandig wonen."

Hoe werkt Borger-Odoorn aan inclusieve buurten?

Sinds januari 2019 is er de integrale gebiedsagenda voor het Mondengebied. In de gebiedsagenda zijn samen met inwoners en organisaties voor de drie dorpskernen ieder vier projecten geprioriteerd. Projecten waarmee de kwaliteit van de leefwereld wordt verhoogd. Voor iedere kern apart, om de eigenheid te waarborgen. Voorbeelden van projecten? Inwoners, organisaties en gemeente werken samen om voor Valthermond een nieuwe sociaal-ruimtelijke visiekaart te ontwikkelen. In een ander project wordt gewerkt aan het online inzichtelijk maken van evenementen en activiteiten. Zodat dorpsgenoten elkaar gemakkelijk kunnen vinden. Het zijn projecten die ruimte bieden om het nieuwe samenwerken uit te proberen en daarvan te leren. Tegelijk worden ook regionale vraagstukken aangepakt. Dit plan biedt grote kansen om de thema's "veranderen", "leren" en "inclusie" bij elkaar te brengen. Daarnaast heeft Borger-Odoorn de subsidiekaders aangepast om initiatieven van inwoners te stimuleren. Maatschappelijke organisaties hebben daarbij een ondersteunende rol gekregen.

Mooie voorbeelden

In Borger-Odoorn zijn we verschillende mooie voorbeelden tegengekomen van activiteiten en projecten die inclusie bevorderen:

Buurtinitiatieven
"Samen eten" waarbij dorpsgenoten uit 2e Exloërmond elkaar ontmoeten in het dorpshuis. Een Paasontbijt voor statushouders en inwoners van de belangenvereniging Klijndijk om meer begrip te krijgen voor de achtergrond van mensen die gevlucht zijn. Er zijn dorpsbudgetten ingevoerd om initiatieven vanuit inwoners te stimuleren. De verteltas is ontwikkeld door tien moeders en is gevuld met boeken, puzzels en spelletjes in die de taalvaardigheid van kinderen stimuleren. Inwoners die elkaar taalcursussen geven.
Deels zijn dit initiatieven van inwoners zelf, een beweging die men in Borger-Odoorn graag wil versterken. Soms worden activiteiten gefaciliteerd door de gemeente en maatschappelijke organisaties. Een aantal projecten staat in de gebiedsagenda voor de Monden.
Het beleid en de activiteiten vergroten de betrokkenheid van inwoners op elkaar. Ze bieden de gelegenheid om talenten in te zetten en een gewaardeerde rol in de lokale samenleving te vervullen. Er wordt ondersteuning vormgegeven die aansluit op het vinden van een gewaardeerde plek in de maatschappij.

Alternatief openbaar vervoer
Binnen Drenthe en Groningen wordt regionaal samengewerkt aan een goed sluitend vervoersnetwerk. De ambitie is om te zorgen dat het iedere inwoner lukt om van A naar B te komen op tijdstip van eigen keuze. Er wordt niet vanuit het aanbod gedacht, maar vanuit wat de inwoner nodig heeft om op eigen tijd naar het werk, vrienden of familie, de club of naar school te komen. De toegankelijke HUB-taxi is er voor iedereen die niet te voet, per fiets of per auto naar de regionale hubs kan komen. De Plusbus is een initiatief van het Ouderenfonds samen met de ouderenbonden en de Zonnebloem. Zij stelt oudere inwoners in de gelegenheid om met elkaar uitjes te maken.

De openbare buitenruimte
In verschillende kernen van Borger-Odoorn zijn initiatieven om de openbare buitenruimte veel meer samen met inwoners vorm te geven. Bijvoorbeeld in de wijk- en dorpschouwen. Waarbij inwoners samen met de gemeente een paar keer per jaar een ronde maken langs plekken die aandacht nodig heben. Enkele straten in Exloo zijn opnieuw ingericht. Inwoners hebben meegedacht in de vormgeving ervan. Ook wordt het beheer veel meer samen met inwoners gedaan. Het dorpsplein in Buinerveen is vernieuwd. Ontmoeting en verbinding tussen de verschillende wijken waren belangrijke doelen. Het nieuwe dorpsplein werd geopend met feestelijke verbindende activiteiten.

Inclusief wonen
Op "Nei arf" in Exloo zijn samen met de buurt 13 levensloopbestendige huur- en koopwoningen ontwikkeld. Met een gemeenschappelijk erf dat de bewoners gezamenlijk onderhouden. Een buurt met een mix aan sociale, huur en koopwoningen maakt dat een grote diversiteit aan inwoners elkaar gemakkelijker ontmoeten. Denk aan spelende kinderen op straat, even een praatje maken of gezamenlijk een klein of groot buurtinitiatief starten.
Er is in Borger-Odoorn als geheel beleid om de doorstroom van huurwoningen te bevorderen zodat geschikte woningen sneller. Daarnaast is er de transformatieagenda Beschermd Wonen. Er wordt verkend of intramurale woonplekken ingezet kunnen worden voor kamerverhuur voor zelfstandig wonen met support. De zogenoemde omklapwoningen. Gemixt wonen en eigen huis huren en daar ondersteuning kunnen krijgen, zijn belangrijke voorwaarden voor inclusie.

Aandachtspunten

In Borger-Odoorn is samenwerken met inwoners en belanghebbenden erg belangrijk. Het lukt echter nog niet altijd om de juiste mensen “aan tafel” te krijgen bij projecten over de woonomgeving. En als er kennis en inzicht wordt opgehaald bij inwoners, dan zijn ze achteraf toch vaak teleurgesteld. Vaak worden vooral de usual suspects bereikt. Soms wordt vergeten nieuwe mensen te betrekken. Zit echt de volledige diversiteit aan mensen aan tafel die deze initiatieven aangaan? Een mooi voorbeeld dat tijdens de Masterclass werd benoemd is de bijeenkomst over de voetbalclubs die vanwege Corona digitaal moest plaatsvinden. Daar waren opeens 75 – 100 mensen online aanwezig. Het zou goed kunnen dat dit soort onlinebijeenkomsten ook in de toekomst kunnen worden toegepast in deze kern. De deelnemers aan de Masterclass willen graag nadenken over andere werkvormen om de diversiteit aan inwoners te betrekken.

Loslaten
Het nieuwe werken vraagt een meer faciliterende rol van de gemeente en maatschappelijke organisaties, en initiatief en betrokkenheid van inwoners. Gemeenteambtenaren vinden het soms moeilijk ingesleten verantwoordelijkheden los te laten. Dat is wel nodig om de samenleving die verantwoordelijkheid duurzaam over te dragen.

En de lokale eigenheid?
In 2021 is de verantwoordelijkheid voor beschermd wonen gedecentraliseerd naar de gemeenten. De BOCE samenwerking Opvang en Beschermd Wonen wordt na 2021 wél voortgezet omdat kennis en ervaring zo het best geborgd kan worden. Dat beperkt de ruimte voor "couleur locale" die juist door de verschillende karakteristieken van de 4 werkgebieden belangrijk kan zijn.

Tekort aan woningen
Om vanuit beschermde woonvormen een zelfstandig leven op te bouwen zijn woningen nodig. Er zijn te weinig betaalbare en geschikte huizen beschikbaar. De uit- en doorstroom van mensen richting een zelfstandig leven wordt hierdoor belemmerd.

Verlies van ervaring
Doordat het aantal nieuwe Nederlanders in Borger-Odoorn terugloopt, is er weinig werk voor organisaties als Humanitas en Vluchtelingenwerk. Het risico bestaat dat de organisatie takken worden opgeheven en de opgebouwde expertise verdwijnt. Goede (woon-) maatschappelijke begeleiding van statushouders komt dan onder druk te staan en daarmee het inclusieproces.

Aansluiting speciaal en openbaar vervoer
De ambities van het regionale vervoersnetwerk zijn mooi én uitdagend. Mensen in en vanuit Borger-Odoorn moeten op gewenste tijdstippen op de gewenste plekken kunnen komen. Het lukt nog onvoldoende om goede aansluitingen tussen het openbaar vervoer en de veelheid van andere vervoersmogelijkheden te realiseren. Veel mensen zijn afhankelijk van vervoer door derden. Gebrek aan aansluiting belemmert hun mobiliteit.

Aanbevelingen

Hoe betrek je een diversiteit aan inwoners bij je project?
Investeer in het betrekken van meer en diverse inwoners en de juiste partners bij projecten die de leefomgeving aangaan. Experimenteer met verschillende creatieve benaderingen. Evalueer ook de experimenten met alle betrokkenen. Inwonersparticipatie kost tijd en aandacht. Dat is het ook waard. Inwoners zijn niet gewend dat hun kijk op een zaak wordt gevraagd. Het is niet vanzelfsprekend en zij moeten dat leren. Regelmatig is er historisch wantrouwen dat er vervolgens niets mee gebeurt of men niet in het verdere proces wordt meegenomen. Inzet weegt voor inwoners dan niet op tegen de tijdsinvestering. Inwoners hebben het (overdag) druk. Hier wil de gemeente nog een belangrijke slag maken.

Een pijler inclusieve samenleving in de gebiedsprogramma's
De aanpak in De Monden levert veel inzichten en ervaring op. Vertaal die lerende aanpak naar Borger-Odoorn gemeentebreed. Gebruik daarbij de opgedane kennis en houd rekening met de eigenheid van deze andere gebieden. Overweeg daarnaast of inclusie en de inclusieve samenleving als pijler in de gebiedsprogramma's kan worden meegenomen. Het bevordert de integrale manier van denken en werken waar de gemeente naar streeft.

Kiezen waar en met wie je wilt wonen
Stel de woonwensen van uitstromers uit Beschermd Wonen centraal. Mensen hebben volgens artikel 19 van het VN-verdrag Handicap het recht om zelf te kiezen waar en met wie zij wonen. In het huidige beleid kijkt dit beginsel niet gevolgd te worden. Er wordt eerst gekeken naar de "spreiding" van uitstromers om 'belasting van de samenleving te vermijden'. Op zichzelf is gemixt wonen en spreiding van de diversiteit aan mensen een belangrijk streven in de inclusieve samenleving. Het doorstroom beleid biedt daarvoor veel mogelijkheden. Wanneer daarnaast ook nog de support biedt om vooraf keuzes te maken over de eigen toekomstige woonomgeving (persoonlijke toekomstplanning), kan iedereen met goede support wonen waar hij of zij wil.

Bronnen

Antwoorden op Quickscan Inclusieve Gemeenten
Uitspraken tijdens de Masterclass Inclusieve Samenleving op 23 september 2020

Aangereikte beleidsdocumenten:
1. Verordening dorpsbudgetten gemeente Borger-Odoorn 2020
2. subsidiestromen: "Schoon, heel en veilig" en "Vitaal platteland"
3. Notitie "Anders maatschappelijk investeren"
4. "Vanzölf saomen!" beleidsplan sociaal domein 2017-2020
5. Integrale gebiesagenda voor het Mondengebied, 4 januari 2019
6. Leader Zuid-Oost Drenthe, Bouwen op lokale kracht
7. Regioplan Opvang & Bescherming Zuidoost-Drenthe 2020–2023
8. Prestatieafspraken 2020 Samen Sterk, 't Huurdertje, De Koepel, gemeente Borger-Odoorn, Woonservice en Lefier
9. Beleidsnotitie Mantelzorg 2020+ 26 augustus 2020
10. Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2019
11. Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente Borger-Odoorn, januari 2017

THEMA INCLUSIE IN CULTUUR, SPORT EN VRIJE TIJD

'In Gemeente Borger-Odoorn moet iedereen kunnen sporten, bewegen en vrije tijd doorbrengen. Iedereen moet vrijwilliger kunnen zijn bij een club of vereniging.'

Wat is inclusieve cultuur, sport en vrije tijd?

Wat nou als elk museum, sportclub, restaurant, of elke muziekvereniging open staat voor iedereen? Dan ontmoet je veel gemakkelijker nieuwe mensen. En als je elkaar tegenkomt maak je nieuwe vrienden en kun je gemakkelijk met jouw talent een bijdrage leveren aan de samenleving. De een gaat naar de voetbalvereniging of schilderclub. De ander speelt piano en geeft een concert. Of je ontmoet vrienden in het café of het restaurant.

Meedoen in clubs en verenigingen

Vrije tijd is een laagdrempelige manier om aan een inclusieve samenleving te werken. Voor iedereen is er wel een gewone, reguliere club te vinden die aansluit bij zijn of haar interesses en talenten.

Voorwaarde is natuurlijk dat je welkom bent en naar binnen kunt, en dat de plek zo is ingericht dat je binnen jouw club een gewaardeerde rol kunt vervullen. Kun jij bijvoorbeeld in je rolstoel een bardienst draaien of docent zijn? Kun je zijn wie je bent en houden van wie je wilt als trainer? Is er op de feestjes ook halal, vegetarisch en glutenvrij eten? Kun je apart douchen? Is het mogelijk mee te doen als je een laag inkomen hebt?

Relevante artikelen uit het VN-verdrag

Artikel 9 Toegankelijkheid
Artikel 30 Deelname aan het culturele leven, recreatie, vrijetijdsbesteding en sport

Wat betekenen deze artikelen in de praktijk?

- Clubs, verenigingen, horecagelegenheden en culturele voorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen.
- Clubs, verenigingen, horecagelegenheden en culturele voorzieningen zijn erop ingericht dat iedereen optimaal kan deelnemen.
- Clubs en Verenigingen weerspiegelen de diversiteit van alle inwoners.

Iedere individuele inwoner kan:

- Naar eigen voorkeur deelnemen aan clubs en verenigingen.
- Gewaardeerde rollen vervullen in diverse netwerken in de samenleving.
- Gebruik maken van culturele voorzieningen en horecagelegenheden op tijdstip van eigen keuze.
- Zich zo zelfstandig mogelijk verplaatsen naar plek en tijdstip van eigen keuze.

Uit: De Quickscan Inclusieve Gemeenten

Eerste contouren: De stip op de horizon

"In Gemeente Borger-Odoorn moet iedereen kunnen sporten, bewegen en genieten van de eigen vrije tijd. Iedereen moet vrijwilliger kunnen zijn bij een club of vereniging."

Hoe werkt gemeente Borger-Odoorn nu aan inclusieve cultuur, sport en vrije tijd?

De Cultuurnota en het beleidsplan Sociaal Domein Vanzölf Saomen zijn allebei in samenspraak met inwoners en culturele partijen gemaakt. Ook het Sportakkoord is in samenwerking met verenigingen en organisaties op het gebied van sport en gezondheid ontwikkeld.
In deze nota's worden verschillende beleidsthema's tegelijk opgepakt omdat ze met elkaar te maken hebben. Er wordt over de hokjes heen gedacht. Cultuur, sport en vrije tijd worden bekeken in samenhang met onderwijs, taal, mobiliteit, ondersteuning en voor iedereen toegankelijke voorzieningen.
Daarnaast zijn sociaal beleid en sportbeleid gericht op de gehele diversiteit aan inwoners. Er wordt steeds minder gedacht in doelgroepen zoals ouderen, statushouders, jongeren en mensen met een beperking. Het is de bedoeling bij de uitwerking wel te letten op wat verschillende inwoners nodig hebben. Goed is om zo nu en dan aan inwoners te vragen of dat in het dagelijks leven voldoende gebeurt.

Mooi recept

Deze manier van werken is een mooi recept om inclusief beleid te maken. Want dat doe je met de mensen die het aangaat, vanuit wat er in de praktijk nodig is - zonder je te laten beperken door hokjes op het gemeentehuis - en met oog voor de hele diversiteit aan inwoners. Een prima begin zoals dat nog niet in veel gemeentes zichtbaar is! Voeg daar nog een flinke scheut inclusief bewustzijn bij en er ontstaat een krachtige brandstof. Hiermee kan Borger-Odoorn sterk onderweg naar de stip op de horizon: inclusieve cultuur, sport, vrije tijd en recreatie.

Centraal in de aanpak van de gemeente Borger-Odoorn staat de verbinding van cultuur, sport en vrije tijd met het sociale domein. Van cultuur, sport en vrije tijd wordt verwacht dat het mensen helpt om zich te ontwikkelen. En dat mensen door actief te zijn in sport, vrije tijd en cultuur ook op andere gebieden mee gaan doen. Daarnaast is cultuur in Borger-Odoorn een trekker van toeristen.

Inclusieve praktische bril

De inclusieve praktische bril ontbreekt echter soms nog in het huidige beleid voor cultuur, sport en vrije tijd. Er is in de Cultuurnota bijvoorbeeld weinig aandacht voor hoe iedereen mee kan doen op de eigen manier. En de voorwaarden die wel genoemd worden zijn vooral gericht op mensen met een beperking. Hier is met een goede inclusieve bril veel winst te behalen om dichter bij de stip op de

horizon te komen. Vanuit inwoners en partners ligt er in de cultuurnota een schat aan motivatie en concrete inclusieve voorstellen klaar om gebruikt te worden. Maar die komt niet terug bij 'Wat gaan we doen". De gemeente kiest hier voor een ondersteunende en faciliterende rol maar vergeet om de inclusieve piketpaaltjes te slaan.
Het sportakkoord heeft een krachtige inclusieve ambitie "Iedereen moet kunnen sporten en bewegen". De genoemde acties hebben op diverse plekken meer duidelijke inclusieve kaders nodig. Zeker omdat in de uitwerking veel partijen samenwerken.

Mooie voorbeelden

Positief klimaat
Positief Opvoeden Drenthe gaat aan de slag om samen met inwoners en verenigingen te werken aan een positief sportklimaat. Aan sportaanbieders wordt een training positief coachen aangeboden. Deze aanpak is een mooie stap naar inclusieve clubs en verenigingen waar iedereen welkom is. En een fijne sfeer zonder pesten of discriminatie. Zeker als vanaf het begin aandacht is voor de hele diversiteit van inwoners. In het bijzonder voor mensen die, onder andere in sport, vaker met negativiteit te maken hebben. Zoals LHBTI, mensen van kleur of mensen met een verstandelijke beperking.

Toegankelijkheid
Gemeente Borger – Odoorn werkt aan het toegankelijk maken van bestaande clubs, verenigingen en activiteiten voor mensen met een beperking. Dit is een noodzakelijke stap naar een welkome gemeente voor alle inwoners. Mooi is om dit met organisaties van cultuur, vrije tijd, sport en recreatie samen te doen. En met de gehele diversiteit aan inwoners. Zoals bijvoorbeeld mensen met een laag inkomen, een andere culturele achtergrond, vluchtelingen en LHBTI. Cultuur, sport en vrije tijd kan juist ook een kans zijn om generaties met elkaar in contact te brengen. Een erg mooi voorbeeld is dat er in het beleid rond gezondheid, sport en bewegen expliciet aandacht is voor "helder formuleren en begrijpelijk schrijven". Dat is een belangrijk aspect van inclusie en toegankelijkheid.

Toegang via de webwinkel
Om mensen daadwerkelijk uit te nodigen tot sport en bewegen zijn soms concrete maatregelen nodig. Het gaat erom een aantrekkelijke fysieke en sociale omgeving te creeeren waar iedere inwoner welkom is. Daarbij hoort ook aandacht voor het weghalen van financiële hindernissen om mee te doen. In gemeente Borger-Odoorn kunnen inwoners en gezinnen met een bijstandsuitkering een bedrag aanvragen om te besteden in de webwinkel. Een bedrag voor het lidmaatschap van een sportvereniging, zwemles, bewegen en sporten voor 50+, of een computer.
Onlangs zijn de formulieren voor de webwinkel genderneutraal gemaakt.

Uitbreiding algemene voorzieningen
De gemeente onderzoekt de mogelijkheden en de noodzaak om de algemene, dus voor iedereen beschikbare voorzieningen uit te breiden. Daarbij is ook aandacht voor mensen met een beperking. Er wordt bijvoorbeeld gedacht aan 'rolstoelpools'. Voor kinderen in de groei of inwoners die een sportrolstoel willen gebruiken. Voor ieder die ze nodig heeft, op het moment dat je ze nodig hebt. Zonder veel procedures en formulieren voor gebruiker of gemeente. En zonder diagnose of indicatie.

Coaches als motor
Combinatiefunctionarissen zoals een cultuurcoach of een buurtsportcoach, kunnen een belangrijke rol vervullen om de inclusieve samenleving dichterbij te brengen. Vanuit een inclusieve mindset kunnen ze inclusieve oplossingen voor meedoen geven in plaats van aparte. In diverse gemeenten zijn het de buurtsportcoaches die bijvoorbeeld verenigingen ondersteunen om een inclusieve aanpak te realiseren. Gemeente Borger-Odoorn zet op structurele basis zowel cultuurcoaches als combicoaches in. De coaches zijn verdeeld over de gebieden. Sommige coaches werken op scholen, en anderen werken bijvoorbeeld vooral met ouderen.

Aandachtspunten

Cultuurparticipatie
De meedenkgroep van inwoners en culturele partijen bij de cultuurnota heeft sterke inclusieve voorstellen gedaan voor het verbreden van de groep inwoners die cultureel actief is. Zoals het actief betrekken van statushouders, het stimuleren van talenten van mensen met een beperking, aandacht voor toegankelijkheid, bereikbaarheid van het aanbod en een cultuurpas voor iedereen. Daarnaast kunnen meer mensen betrokken worden bij het vertellen van het Drentse verhaal over het cultureel erfgoed. Ook is gepleit voor een toegankelijk en begrijpelijk aanbod dat meer mensen aanspreekt. En voor scootmobiel- en rolstoelroutes naast de vele wandel en fietspaden. Voor de gemeente en haar culturele partners zijn dit stuk voor stuk acties die gedragen worden en bijdragen aan inclusie. In het stuk staat niet benoemd wat er met deze voorstellen wordt gedaan. Het zijn kansen die benut kunnen en moeten worden.

Buitenruimte
In het kader van ‘iedereen kan meedoen’ liggen er veel kansen in het evalueren van de huidige buitenruimte op toegankelijkheid en bruikbaarheid voor iedereen. Biedt de buitenruimte plek om te bewegen en te spelen voor alle inwoners, jong en oud? Er wordt gedacht aan fitness-toestellen, speelplekken of speeltoestellen in de openbare buitenruimte. In het sportakkoord gaat het over schoolzwemmen, buitensportmogelijkheden en uitdagende beweegvriendelijke schoolpleinen voor kinderen van 4-12 jaar. Komen die faciliteiten op alle scholen beschikbaar? En zijn ze geschikt voor iedereen, inclusief alle kinderen met een beperking? Ook voor die kinderen die nu nog apart van hun leeftijdsgenoten op scholen voor speciaal onderwijs zitten, buiten Borger-Odoorn?

Besteed niet alleen aandacht aan ‘wie heeft de regie of verantwoordelijkheid over welke (speel)plekken in de openbare ruimte’. Maar kijk naar de buitenruimte vanuit het oogpunt van genieten, gezondheid en bewegen voor werkelijk de gehele diversiteit aan inwoners. Wat mist er nog en voor wie? Welke gerichte acties kunnen we daarom nog ontwikkelen?

Aanbevelingen

Samen denken en samen doen
Zorg dat je als gemeente met de hele breedte van inwoners in gesprek bent. Dat biedt mogelijkheden om vast te stellen of het beleid het doel van inclusie realiseert. En om te leren wat er mist of wat juist uitsluiting in stand houdt. Maak werk van de voorgestelde acties van inwoners, organisaties, clubs en verenigingen in sport, cultuur en vrije tijd. Trek samen op met een diversiteit van inwoners en partners om de voorstellen te realiseren.

Inspiratiegroep
De groep die meegesproken heeft bij het maken van de cultuurnota heeft - als je kijkt naar de voorstellen - een inclusieve visie, die ze vertalen in uitvoerbare voorstellen. Deze groep kan door de gemeente uitgenodigd worden om mee te denken in het totale inclusieve beleid en anderen daarbij inspireren.

Onderzoek participatie, aanbod en voorzieningen op inclusie en neem maatregelen
Als je als gemeente wilt dat iedereen meedoet en mee kan doen op allerlei gebied helpt het om in beeld te hebben of er inwoners zijn die systematisch niet meedoen. Of dat vaker voorkomt bij mensen met één aspect van diversiteit. En waar dat in zit, in het aanbod, in de voorzieningen en/of in de faciliteiten. Betrokken inwoners kunnen antwoorden geven op deze vragen, en een grote rol vervullen in de uitvoering van de evaluatie. Dat maakt vervolgens effectieve actie mogelijk in samenwerking met inwoners.

Bronnen

Antwoorden op Quickscan Inclusieve Gemeenten
Uitspraken tijdens de Masterclass Inclusieve Samenleving op 23 september 2020

Aangereikte beleidsdocumenten:

1. "Vanzölf saomen!" beleidsplan sociaal domein 2017-2020
2. "Gezonde leefstijl als basis", visiedocument gezondheid, sport en bewegen, april 2019
3. Sport- en gezondheidsakkoord Borger-Odoorn, januari 2020
4. "Bezopen" Preventie- en Handhavingsplan 2014-2018 voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet
5. Cultuurbeleid Gemeente Borger-Odoorn 2017-2020

THEMA INCLUSIE & SUPPORT

'Iedereen kan meedoen in de samenleving en meebeslissen over zaken die hem of haar aangaan. Over het eigen huishouden, de school, de inrichting van de straat of op het werk. Maar ook breder, in de lokale en landelijke politiek.'

Wat is inclusie in support?

Hoe kun je mensen ondersteunen een leven midden in de samenleving op te bouwen onder eigen regie? Met gebruik van gewone reguliere voorzieningen en op basis van hun eigen interesses en talenten? Dat is waar het bij ondersteuning gericht op inclusie om gaat. In eerste instantie, als mensen bij je komen, is de nood vaak hoog. Support gericht op inclusie helpt mensen niet alleen bij hun problemen, maar stelt het leven centraal. Met vrienden, in de buurt, op school of werk, thuis en op de sportclub of vereniging. In het vormgeven aan de ondersteuning is de belangrijkste vraag: 'Welke ondersteuning heb jij nodig om optimaal deel te nemen aan de samenleving? Hoe kan iemand zijn talenten en interesses laten spreken, en op basis daarvan een rol van betekenis in de samenleving vervullen? Of hij of zij nu kortdurende support krijgt van het wijkteam, of langdurige support van een zorg- of welzijnsorganisatie?

Ondersteunen midden in de samenleving, daar waar de mensen zijn
In een Inclusieve samenleving breng je ondersteuning daar waar de mensen zijn, op het werk, thuis, op de sportclub of op school, in plaats van dat mensen naar de ondersteuning toe moeten komen. Ook als het specialistische ondersteuning betreft. Inclusieve support is voorwaardenscheppend aan een leven midden in de samenleving. Het stelt het leven centraal in plaats van de zorg.

Relevante artikelen uit het VN-verdrag

Artikel 12 Gelijkheid voor de wet
Artikel 14 Vrijheid en veiligheid van de persoon
Artikel 19 Zelfstandig wonen en deel uitmaken van de maatschappij
Artikel 21 Vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie
Artikel 22 Respect voor privacy
Artikel 26 Habilitatie en revalidatie

Wat betekenen deze artikelen in de praktijk?

- Support is erop gericht dat elke inwoner op gelijke voet kan deelnemen aan de samenleving en een zo groot mogelijke zelfstandigheid kan bereiken.

- Support is erop gericht dat elke inwoner de regie kan voeren en zeggenschap kan uitoefenen over zijn eigen leven op alle levensterreinen.
- Support wordt gegeven op de plekken waar de inwoner is, thuis, op school, op het werk, op het sportveld of bij de vereniging.
- Support garandeert de vrijheid en veiligheid van de persoon. Behandeling of opname wordt op gelijke voet en in vrijheid aangeboden. Dwang louter op grond van een handicap is niet toegestaan.
- Support respecteert de privacy van de persoon.

Elke individuele inwoner:

- Heeft toegang tot de ondersteuning/persoonlijke assistentie die hij of zij nodig heeft om op gelijke voet mee te doen in de samenleving.
- Heeft de zeggenschap en regie over de eigen ondersteuning, zorg, behandeling of opvang.
- Is op gelijke voet met anderen in alle aspecten van het leven handelingsbekwaam.
- Heeft het recht op vrijheid van meningsuiting en toegang tot informatie op gelijke voet met anderen.
- Heeft de mogelijkheid zowel ondersteuning te geven als te ontvangen.

Uit: De Quickscan Inclusieve Gemeenten

Stip op de horizon

"Participatie als mensenrecht betekent dat iedereen kan meedoen in de samenleving en meebeslist over zaken die hem aangaan. Over het eigen huishouden, de school, de inrichting van de straat of op het werk. Maar ook breder, in de lokale en landelijke politiek. (..) In het regenboogmodel zijn het sociaal netwerk en de algemene voorzieningen voor iedereen toegankelijk".

"We streven voor iedereen naar een veilige, levensloopbestendige omgeving. Waarin bewoners langer zelfstandig kunnen wonen en die de sociale cohesie bevordert. Met voldoende goede, bereikbare en beschikbare voorzieningen." (Vanzölf Saomen)

Hoe werkt gemeente Borger-Odoorn nu aan inclusie & support?

Steeds meer beleid van de gemeente wordt samen met inwoners, maatschappelijke organisaties en andere betrokkenen gemaakt. Voorbeelden zijn de Beleidsnotitie Mantelzorg, Vanzölf Saomen en de Visie GGD Drenthe. Beleidsterreinen worden in samenhang aangepakt en het beleid is overwegend gericht op iedereen, niet verdeeld in doelgroepen. Een mooie ontwikkeling die veel kansen biedt!

De aandacht voor en de inzet op inclusie wisselt nu nog sterk in de onderzochte documenten. Soms is inclusie in het hele beleid aanwezig zoals in het Regioplan. Soms is het een beetje aanwezig maar mist aandacht voor het scheppen van voorwaarden en concrete acties om inclusie te bewerkstelligen. Soms mist inclusie als focus en werkt de inhoud zelfs tegen zoals in de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2019. De Verordening is een voorbeeld hoe belemmeringen ook in het systeem zelf te vinden zijn, in procedures en regels. Natuurlijk moeten de regels van een gemeente binnen de landelijke wetgeving vallen. Landelijke regelgeving kan in strijd zijn met het VN-Verdrag. Mensen met dementie of verstandelijke beperking worden op dit moment bijvoorbeeld uitgesloten van stemmen tijdens de verkiezingen. Tegelijkertijd biedt de landelijke

regelgeving vaak ook ruimte. Het VN-verdrag is sinds de ratificatie daarnaast ook een onderdeel van de regels. Alle overheden, gemeenten én de landelijke overheid, zijn aan de implementatie van het VN-verdrag gehouden.

Mooie voorbeelden

Zelfstandig wonen in een inclusieve samenleving als doel
Het 'Regioplan Opvang, Bescherming Zuidoost Drenthe 2020-2023. Wonen en leven voor daklozen en mensen met psychische kwetsbaarheid' ademt inclusie van begin tot eind. Het is een inspirerend stuk met zelfstandig wonen in een inclusieve samenleving als doel. Gemeente, zorgaanbieders, woningcorporaties, zorgverzekeraars en scholen werken samen. Er is niet alleen aandacht voor de opvang en de ondersteuning zelf, maar ook voor de voorwaarden daaromheen. Gewerkt wordt aan ondersteuning bij zelfstandig leven, mogelijkheden voor maatwerk met een 'breed arsenaal van woonvarianten', en de versterking en inzet van ervaringsdeskundigheid.

Belemmeringen in het systeem
In het Regioplan worden ook oplossingen gezocht voor de belemmeringen in het systeem die inclusie in de weg staan. Uitzonderingsregels worden daarbij niet geschuwd zoals een starterspakket met ID-bewijs, zorgverzekering en uitkering voor enkele maanden en doorbetaling van huur in geval van opname na terugval. Er wordt vanuit verschillende partijen aandacht besteed aan anti-stigma activiteiten en de sociale aspecten van de-institutionalisering.

Integrale indicatie
In het sociaal domein wordt ingezet op integrale benadering in de ondersteuning aan mensen rond inkomen en bijzondere bijstand. De integrale aanpak betekent één keer je verhaal doen, één plan, één budget, één regisseur. Samen met de persoon worden meerdere levensgebieden tegelijkertijd bekeken. Dit vergroot de kans op een goed leven en daarbij goede ondersteuning. En ook de toegang tot het inkomen dat je nodig hebt om mee te doen en deel te zijn van de samenleving.

Aandachtspunten

Persoonlijke assistentie
Onder andere in de Beleidsregels Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdhulp 2019 wordt als doel genoemd 'personen op het niveau van participatie en zelf(samen)redzaamheid te houden'. Een belangrijk streven dat in inclusieve acties vertaald kan worden. Het Persoonsgebonden Budget (PGB) is een instrument dat bij uitstek ruimte biedt voor eigen regie om de ondersteuning vorm te geven. Ondersteuning gericht op optimale participatie op school, op het werk, in vrije tijd, in het sociale leven en in de buurt. In plaats van een hoge drempel op te werpen naar een PGB zoals de Verordening doet, past de mogelijkheid om in vrijheid te kiezen voor een PGB bij het doel van participatie en zelfredzaamheid. Het VN-verdrag bevat het recht op persoonlijke assistentie (art 19 lid b).

Eigen regie
Inclusie versterken zit in heel veel (ook kleine) procesbeslissingen. Toegang tot informatie en zeggenschap over de zaken die invloed hebben op jouw leven is een belangrijke factor. In ondersteuningsplannen staan de doelen van de persoon zelf centraal. Doelen uit het gewone leven in

werk, opleiding, gezinsleven, thuis en in vrije tijd. Daarnaast is de persoon leidend in het opstellen ervan. Een ondersteuningsplan wordt voor het grootste deel door de persoon zelf gemaakt. Dit alles geldt ook als die persoon een curator heeft. Met een wijziging in de Verordening kan dit geregeld worden.
Je moet een klacht kunnen indienen over de manier waarop de ondersteuning wordt uitgevoerd. Beslissingen over iets ingrijpends als verhuizen zijn uiteindelijk aan de betrokkene. (Zie o.a. art.19 lid a VN-verdrag). Beslissen over zaken die je aangaan is een recht, zoals ook aangegeven in het BAAT kader van het College Rechten van de Mens. Dus het kan niet zo zijn dat: “Als verhuizen de goedkoopste adequate oplossing voor het probleem van de ingezetene is, is de wens van de ingezetene niet doorslaggevend.” (Verordening p22). Ook hier kan een aanpassing in de Verordening uitkomst bieden.

Collectief of juist individueel?
In ‘Vanzölf Saomen’ staat het voornemen om ondersteuning meer collectief, groepsgewijs vorm te geven. Dit wordt ingegeven door financiële vraagstukken. Groepsgewijze ondersteuning kan betekenen dat bijvoorbeeld mensen met een beperking samen ondersteund worden. Indelen van mensen in groepen alleen op één kenmerk schuurt met inclusie.
Collectieve voorzieningen zijn in een inclusieve samenleving wel op een andere manier te realiseren. Internationaal is gebleken dat individuele ondersteuning gericht op inclusie soms duur kan uitpakken. Diverse landen verdelen ondersteuningsbudgetten daarom veel meer collectief. Ondersteuningsbudgetten worden zo onderdeel van de reguliere budgetten in bijvoorbeeld het onderwijs. Zodat scholen hun eigen support aan kinderen op school kunnen regelen. Of bedrijven die een budget krijgen om job coaching in te huren. Uiteindelijk is deze laatste vorm van collectieve financiering goedkoper en inclusiever.

Toegankelijke communicatie
In alle communicatie, voorlichting en informatieverstrekking, zoals bijvoorbeeld in het kader van het preventie en handhavingsplan ‘Bezopen’ is het cruciaal dat de boodschap alle inwoners bereikt en door iedereen begrepen wordt. Aandacht voor communicatie in toegankelijke vorm en in voor iedereen makkelijk te begrijpen taal kan de effectiviteit van het beleid vergroten.

Oog voor diversiteit
Om inclusie dichterbij te brengen blijft het belangrijk om in beleid en uitvoering oog te hebben voor specifieke aandachtspunten van inwoners. Zoals nieuwkomers, LHBTI, inwoners met een beperking. Kan iedereen gebruik maken van de voorzieningen? Worden alle mensen die hulp en opvang nodig hebben bereikt? Wordt er cultuur-sensitieve ondersteuning geboden? Is er oog voor mensen met een LHBTI-identiteit en hun transitie of coming-out? Past de steun die geboden wordt bij de diversiteit van hulpvragers? Dit zijn vragen die doorlopend aandacht nodig hebben.

Aanbevelingen

Ontwikkel een visie op inclusieve support
In verschillende beleidsstukken wordt het streven naar een inclusieve samenleving en daarmee een inclusieve wijze van ondersteunen bewust en expliciet nagestreefd. Regioplan Opvang, Bescherming Zuidoost Drenthe 2020-2023 is daar een goed voorbeeld van. In andere stukken gebeurt dat nog minder, zoals in ‘Vanzölf Saomen’. Het is duidelijk dat inclusie in Borger-Odoorn een streven is. Maar wat als het moeilijk of complex is in de kinderopvang, op school of in de zorg? Blijft hetzelfde streven dan leidend? Of wordt er teruggevallen op gesegregeerde specialistische voorzieningen? Door een

inclusieve visie en knowhow te ontwikkelen op complexe situaties wordt de inclusieve aanpak over de hele breedte enorm versterkt. Omdat de aanpak congruent 'no matter what' wordt, neemt het bewust inclusief kijken toe en verstommen de 'mitsen en maren'. Bij het ontwikkelen van inclusieve visie, kennis en skills kan gebruik worden gemaakt van kennis uit binnen- en buitenland.

Uitvoering wet verplichte GGZ
Gedwongen zorg, behandeling of opname mag alleen als iemand een gevaar is voor zichzelf of voor anderen. Dat criterium geldt voor elke inwoner. Het VN-verdrag spreekt zich in artikel 12 uit tegen gedwongen opname of behandeling puur op grond van een beperking. Neem in de gezamenlijke regionale aanpak het uitgangspunt op om gedwongen behandeling of opname alleen op grond van een beperking altijd te vermijden. En ontwikkel visie en knowhow om mensen te ondersteunen bij het vormgeven van een leven midden in de samenleving. Ook als veiligheid in het geding is.

Afhankelijkheid van aanbieders
De afhankelijkheid van het al dan niet inclusieve beleid van aanbieders kan verminderd worden door als gemeente(n) met hen in gesprek te gaan. En door voorwaarden te stellen bij de inkoop van diensten. Alleen diensten die bijdragen aan een inclusieve samenleving worden ingekocht. En alleen die aanbieders die werken aan een inclusief personeelsbestand komen in aanmerking. Dit kan op het gebied van zorg en ondersteuning maar ook bij vervoer, onderwijs en kinderopvang, sport en cultuur en op andere terreinen. Van cruciaal belang is dat de gemeente dit niet alleen van aanbieders vraagt, maar zelf ook doet en het inclusieve voorbeeld geeft. Het feit dat de gemeente Borger-Odoorn aan het quotum voldoet biedt een stevige basis voor dergelijke onderhandelingen.

Aandacht voor belemmeringen in procedures en systemen
In allerlei procedures en regels en in de uitvoering van het beleid zitten soms kleine of grote belemmeringen die inclusie moeilijk of onmogelijk maken. Een grondige heroverweging vanuit inclusie kan een groot verschil maken in de dagelijkse leefwereld van alle inwoners. Het Regioplan Opvang en Bescherming geeft mooie voorbeelden van problemen waar inwoners tegen aan lopen en hoe die op systeemniveau opgelost worden. Gebruik dit stuk als inspiratiebron. Gesprekken met zowel gebruikers van het systeem als professionals leiden daarnaast vaak tot een haarscherp beeld van waar het wringt.

Bronnen

Antwoorden op Quickscan Inclusieve Gemeenten
Uitspraken tijdens de Masterclass Inclusieve Samenleving op 23 september 2020

Aangereikte beleidsdocumenten:
1. "Bezopen" Preventie- en Handhavingsplan voor de uitvoering van de Drank- en Horecawet 2014-2018
2. Regioplan Opvang & Bescherming Zuidoost-Drenthe 2020–2023
3. Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2019
4. Beleidsnotitie Mantelzorg 2020+
5. PLAN VAN AANPAK OPVANG EN BESCHERMING Wonen en leven voor daklozen en mensen met psychische kwetsbaarheid in Zuidoost-Drenthe
6. "Vanzölf saomen!" beleidsplan sociaal domein 2017-2020
7. Sport- en gezondheidsakkoord Borger-Odoorn, januari 2020
8. Visie GGD Drenthe 2017-2020 "Samen werken aan gezondheid!"

PLAN VAN AANPAK LOKALE INCLUSIE AGENDA

Na de nulmeting op beleid kijken we vooruit. Hoe willen we komend jaar aan de slag met de Lokale Inclusie Agenda? In het onderstaande vind je een voorstel. Het is gebaseerd op de input van de deelnemers aan de Quickscan en de Masterclass. Aangevuld met de visie en ervaring van Inclusionlab. We starten met een kort overzicht van hoe deze beknopte nulmeting op beleid is samengesteld. Vervolgens vind je een voorstel voor het Plan van Aanpak om tot een gedragen Lokale Inclusie Agenda te komen.

Wat hebben we tot nu toe gedaan?

Met deze tussenrapportage ronden we de nulmeting op beleid af. In deze nulmeting hebben we de eerste inzichten in de stand van zaken van inclusief beleid in Borger-Odoorn verzameld. Omdat we gefocust hebben op 4 thema's hebben we niet alle beleidsstukken gelezen.
Wat hebben we gedaan?

- Een Masterclass Inclusieve Samenleving georganiseerd met teamleiders, projectleiders en beleidsadviseurs op het gemeentehuis (14 deelnemers).
- De Quickscan Inclusieve gemeenten uitgevoerd (12 respondenten).
- Een verdiepende Deskresearch gedaan op vier thema's.

Hoe zou een inclusieve samenleving eruit kunnen zien in Borger-Odoorn? Met die vraag zijn de deelnemers aan de Masterclass aan de slag gegaan. Mooie voorbeelden en knelpunten kwamen aan bod. De eerste mogelijke actiepunten zijn benoemd. Op basis van deze inzichten zijn de aanbevelingen voor het vervolg opgesteld. Het is een mooie start. Maar het is nadrukkelijk een éérste beeld, omdat we de inzichten uit de Deskresearch nog niet hebben kunnen toetsen in de samenleving.

Wat is de volgende stap?

Wat is er nodig om tot een mooie voldragen eerste Lokale Inclusie Agenda te komen? Ook daarover is van gedachten gewisseld in de Masterclass en Quickscan. Uit alle uitspraken is een aantal ontwerpprincipes (waarden) te halen die richtinggevend zijn voor de vervolgstappen. Ook vind je aansluitend bij de ontwerpprincipes een aantal ideeën voor werkwijzen die we in die vervolgstappen kunnen gebruiken.

Tenslotte zijn in dit plan van aanpak een aantal dingen benoemd die vastliggen. Dat zijn de zogenoemde 'kaders'. Duidelijkheid over dingen die vastliggen is nodig als je als inwoners, organisaties en gemeente samen beleid gaat maken. Vast ligt bijvoorbeeld dat Borger-Odoorn de Lokale Inclusie Agenda nadrukkelijk in en met de samenleving wil maken. Inwoners, organisaties en gemeente trekken vanaf het begin samen op. Niet alleen in het samenstellen van de inhoud van de Agenda. Maar ook bij de vormgeving van het proces ernaartoe, de weg naar de Lokale Inclusie Agenda.

Ontwerpprincipes

➢ Brede visie op Inclusie

'Laten we vanaf het begin mensen met een beperking, een andere culturele achtergrond, of met een LHBTI-achtergrond betrekken.'

Ongeveer de helft van de gemeenten in Nederland hanteert in het werken aan een inclusieve samenleving een brede visie op inclusie. Net als Borger-Odoorn. Dat betekent dat het erom gaat het onderwijs, de arbeidsmarkt, de buurten, cultuur, sport en vrije tijd zo vorm te geven dat elke inwoner kan deelnemen. Élke inwoner, oud, jong, ongeacht culturele achtergrond, inkomen, gender, seksuele voorkeur, talenten en beperkingen. Het werken vanuit zo'n brede visie maakt dat inwoners, organisaties en gemeenten gelijk integraal leren werken. En hun handelen én dienstverlening steeds beter aansluiten op alle inwoners. Terugvallen in een doelgroepen benadering heeft hierdoor minder kans. En het bevordert samenhang in visie, beleid of uitvoering. Wel is het van belang dat inwoners, organisaties en gemeente zichzelf hierin leertijd gunnen. Wat is ervoor nodig om ons die brede inclusieve werk- en denkwijze in vijf jaar eigen te maken?

Mogelijke ingrediënten voor de werkwijze:

- Welke stap we ook zetten richting de Lokale Inclusie Agenda, we trekken steeds op met **een brede diversiteit aan inwoners**. "Hebben we die volledige diversiteit in de zaal?" is de vraag die we ons voortaan stellen. Tegelijkertijd nemen we steeds de **uitvoerende organisaties** mee, zodat zij ook wennen aan deze brede inclusieve visie. The whole system in the room (het hele systeem in de kamer).
- Soms kan het van belang zijn om een overleg te organiseren rondom een **specifiek aspect van inclusie**. Bijvoorbeeld een regenboogoverleg (LHBTI), een multicultureel overleg, een jongeren- of ouderenoverleg, et cetera. Om meer verdiepend te leren over de specifieke mooie ontwikkelingen, maar ook knelpunten die zij in hun leven ervaren. En om samen acties te formuleren. Het resulterende actieplan wordt vervolgens onderdeel van de integraal aangevlogen Lokale Inclusie Agenda.

➢ Inwoners, organisaties en gemeente trekken vanaf het begin samen op in ontwikkeling en uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda

'*We willen de Lokale Inclusie Agenda vanaf het begin met inwoners en organisaties samenstellen!'*

'Mogelijk kunnen we een werkgroep of panel samenstellen van inwoners en organisaties.'

'Om het beleid inclusief te maken is het van belang om de aanjagersrol goed kunnen blijven vervullen. Door corona komt één en ander stil te liggen. De energie die er was moet dan weer opnieuw opgewekt worden. Daarin blijf je als gemeente toch een rol houden.'

'Een mooi voorbeeld dat er al is? Dat je het hele proces met partners oppakt rondom Voor en Vroegschoolse Educatie (GGD, onderwijs, vroegschoolse voorzieningen en ouders). In de gemeente Borger-Odoorn wordt al mooi samengewerkt om de verbinding onderwijs/zorg/welzijn te bewerkstelligen. Er is vertrouwen in elkaar, wat een goede relatie ten goede komt.'

'Wat er nodig is om het beleid inclusief te maken? Meer duidelijkheid over wat de inwoner wil en nodig heeft. Inwoners meer betrekken bij vormgeving aan beleid en praktijk. Betrekken van inwoners (o.a. met een beperking) bij het inventariseren van knelpunten.'

Gemeente Borger-Odoorn heeft de laatste jaren een mooie ontwikkeling doorgemaakt in het samen optrekken als inwoners, organisaties en gemeente bij het vormgeven aan beleid. Zo creëer je niet alleen draagvlak en samenwerkingskracht. Ook kun je de volledige diversiteit aan perspectieven in jouw initiatief, project of beleid meenemen. Deze ontwikkeling kan worden doorgezet in de ontwikkeling en uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda. In veel gemeenten is het werken aan een Lokale Inclusie Agenda op dit vlak een mooie proeftuin van leren en ontwikkelen gebleken.

Mogelijke ingrediënten voor de werkwijze:

- Wat in gemeenten goed werkt is de samenstelling van een **Brede Maatschappelijke Werkgroep** 'Iedereen doet mee!' of 'Lokale Inclusie Agenda'. Daarin werkt een brede diversiteit aan inwoners, organisaties, politici en medewerkers van de gemeente samen. Zo'n Brede Maatschappelijke Werkgroep is de stuwende kracht achter de beweging naar een inclusieve samenleving. Zij geeft haar invulling en richting. De Lokale Inclusie Agenda vormt daarvoor het belangrijkste instrument. Inwoners, organisaties en gemeente zijn de makers en uitvoerders van de agenda. Zij zetten actiepunten op de agenda en voeren deze uit. De werkgroep jaagt aan, faciliteert en houdt de uitvoering in de gaten. Ook houdt zij proces en inhoud scherp. Steeds vanuit de gedachte: Hoe kan de beweging richting de inclusieve samenleving worden versterkt?
- Om een diversiteit aan inwoners en organisaties te betrekken kunnen **sleutelfiguren worden opgespoord**. Sleutelfiguren in een gemeente kunnen snel verwijzen naar inwoners, organisaties, bedrijven, initiatieven et cetera. Zij weten de weg en kennen de mensen met belangrijke informatie over mooie voorbeelden, knelpunten en inzichten in de gemeente. Deze methode geeft via straatgesprekken, telefoon en/of email toegang tot inwoners, familieleden, bedrijven, scholen, wethouders, beleidsadviseurs, raadsleden, adviesraden, jongerenraad, verenigingen, belangenverenigingen en kerk/moskee. Mensen die willen bijdragen aan een inclusieve samenleving in Borger-Odoorn. Tijdens het verzamelen van sleutelfiguren zoek je steeds naar de grootst mogelijke diversiteit aan mensen, zodat je de volle variatie aan perspectieven kunt meenemen. De sleutelfiguren kun je uitnodigen voor interviews, werkconferenties, thematafels, enzovoort. Daarnaast kunnen zij actief zijn in de uitvoering van de plannen, bij het ontwikkelen van concrete initiatieven, in een Brede Maatschappelijke Werkgroep of betrokken zijn bij een vervolgtraject.
- Via het **verzamelen van verhalen** kunnen de prioriteiten voor de Lokale Inclusie Agenda direct vanuit de leefwereld van mensen worden opgehaald. Waar lopen mensen tegen aan in hun dagelijks leven? Waar krijgt inclusie al gestalte? Wat vinden mensen belangrijk? Wat willen zij het eerst aanpakken? Via individuele interviews krijgt het werk aan de Lokale Inclusie Agenda de verdieping die het nodig heeft. Je krijgt namelijk ook de achterkant van het verhaal te horen, dat je in groepsgesprekken niet naar boven krijgt. Acties voor de Lokale Inclusie Agenda worden zo onderbouwd met een nauwkeurige blik op de werkelijkheid.
- Tijdens **themabijeenkomsten** kunnen inwoners, maatschappelijke organisaties, bedrijven en gemeente de betekenis van inclusie uitdiepen op specifieke thema's. Je ontwikkelt als samenleving een gezamenlijke visie op inclusie, diept mooie voorbeelden en knelpunten verder uit. En je formuleert samen stippen op de horizon en bijbehorende acties voor de Lokale Inclusie Agenda. In verschillende gemeenten hebben dit soort themabijeenkomsten geleid tot prachtige gezamenlijke initiatieven om de inclusieve samenleving dichterbij te brengen. Zoals, we beginnen op drie scholen met het vormgeven aan inclusie in het

onderwijs. Of: We ontwikkelen als groep inwoners, organisaties en gemeente een visie op inclusief ontwerp van de buitenruimte. Door welke slimme, creatieve en leuke ontwerpen kun je ontmoeting en inclusie op elk thema bevorderen?

Met een Brede Maatschappelijke Werkgroep, de sleutelfiguren, themabijeenkomsten en het verzamelen van verhalen maak je de nulmeting op samenlevingsniveau compleet en ontwikkel je tegelijkertijd bouwstenen voor de lokale inclusie agenda.

➢ **Bewustwording en leren van mooie voorbeelden**

‘Meer handvaten en voorbeelden, bijvoorbeeld best practices uit andere gemeenten. Een workshop om inclusie te verwerken in beleid. Hoe pak je dat nu aan? Ik merk dat ik inclusie nog niet bedacht had bij mijn eigen beleidsterrein terwijl ik die link bij andere beleidsvelden sneller had gemaakt.’

‘Nog meer bewustwording om de inclusiviteit als normaal te zien. Het vraagt nu nog veel uitleg en overtuigingskracht.’

‘Bewustwording ook bij collega's en bij inwoners en maatschappelijke partners om meer inclusiever te denken en te doen’

Een veel gehoord geluid vanuit de Masterclass en de QuickScan is de behoefte aan kennis, mooie voorbeelden, sparringpartners en knowhow over de inclusieve samenleving. Kennis die direct kan worden toegepast op het eigen vakgebied. Kennis en bewustwording is nodig op het gemeentehuis, maar ook bij inwoners en uitvoerende organisaties daarbuiten.

- Binnen het gemeentehuis, en zo mogelijk ook samen met inwoners en organisaties, kun je **Inspiratiebijeenkomsten of Masterclasses** organiseren toegespitst op het eigen werkveld. Zodat inwoners, organisaties en beleidsmedewerkers op diverse beleidsterreinen zich de brede visie op inclusie kunnen eigen maken. En leren van mooie voorbeelden uit hun vakgebied om de vertaalslag te kunnen maken naar hun eigen dagelijkse praktijk. Ook kan de groep gezamenlijke actiepunten formuleren voor de Lokale Inclusie Agenda.
- Op specifieke onderwerpen kunnen we **sparren** met andere Drentse gemeenten, of te rade gaan bij deskundigen op dat vakgebied of gemeenten die op dat onderwerp al wat verder zijn. In Friesland geeft men daarvoor de Fryske Netwurksirkel Inclusieve Samenleving vorm.

➢ **Praktisch aan de slag**

‘Laten we structureel werken aan projecten volgens de werkwijze die we net hebben toegepast tijdens de Masterclass. En de resultaten ervan heel praktisch in de uitvoering vormgeven. We kunnen dat ook samen met inwoners en organisaties doen. Je werkt daarmee ook gelijk aan de mindset.’

‘Laten we vanaf het begin toewerken naar kleine successen, en die delen met elkaar!’

‘Ga eens locaties langs met inwoners gericht op de fysieke toegang (mensen met visuele, auditieve, verstandelijke, motorische beperking).’

Tijdens de Masterclass is een heel praktische werkwijze toegepast waarmee je een project, praktijk of initiatief dat in ontwikkeling is inclusief kunt vormgeven. Deze werd breed toepasbaar gevonden om

elk nieuw project of beleidsontwikkeling inclusief om te denken en te doen. Dit kan ook met inwoners en organisaties samen.

Mogelijke ingrediënten voor de werkwijze:

- In een **Inspiratiebijeenkomst of Masterclass** werk je aan kennisontwikkeling en bewustwording door inclusief denken toe te passen op concrete projecten waar je mee bezig bent. Dat kan bijvoorbeeld een nieuw te bouwen woonproject zijn, de ontwikkeling van een sport- of cultuurvisie, de herinrichting van een buurtcentrum, straat of dorpsplein, de transformatie/transitie van de jeugdhulp, inclusief ondernemerschap of de Lokaal Educatieve Agenda. Geïnspireerd op een visie op de inclusieve samenleving en diverse mooie voorbeelden met betrekking tot het onderwerp ga je aan de slag. Je denkt je project inclusief om. In de eerste Masterclass zijn persona's met een (waargebeurd) verhaal en inclusieve omdenkkaarten ingezet. Masterclasses kunnen ook per team of vakgebied georganiseerd worden. Het resultaat is een set ontwerpprincipes die je ook kunt toepassen bij jouw toekomstige projecten en beleidsontwikkeling.
- Ook met **de vorm van de Lokale Inclusie Agenda** zelf kun je een praktische aanpak stimuleren. Een Lokale Inclusie Agenda is dynamisch, actiegericht, heeft veranderkracht en geeft alle betrokkenen overzicht. Onderweg, gevoed door gesprekken, initiatieven, verhalen, Quickscan, Masterclasses, themabijeenkomsten, werkconferenties kan de werkgroep de agenda vullen met nieuwe actiepunten. Op veel van de actiepunten wordt gelijk actie ondernomen. Voor andere is eerst een proces van besluitvorming in een deelnemende organisatie, wijk of de gemeente van belang.
- Is de Brede Maatschappelijke Werkgroep, tevreden? En is er een mooie agenda met actiepunten breed gedragen door, en met eigenaarschap van, de samenleving? Dan kan **versie 1.0** worden opgesteld, klaar voor de echte start. Deze versie wordt voorgelegd aan college en raad. Ook daarna blijft de Lokale Inclusie Agenda een werkdocument, een levend instrument dat door de werkgroep steeds wordt bijgewerkt en geëvalueerd. Niet alleen in het proces er naartoe, maar ook in de Lokale Inclusie Agenda zelf zitten strategieën verweven die bijdragen aan een maatschappelijke beweging. Uitdagende doelen, aan de hand waarvan mensen vanzelf de vaardigheden opdoen om te werken aan de inclusieve samenleving (in hun eigen werkgebied). Terugkerende acties en evenementen. Een helder overzicht van actiepunten en manieren waarop je kunt deelnemen, zodat iedere inwoner, organisatie, politicus en beleidsadviseur op grond van eigen maatschappelijke betrokkenheid, interesse en talent weet waaraan hij of zij bijdraagt.

➢ **Inclusie verwerken in nieuw beleid**

'Structureel budget voor inclusie.'

'Inclusie is nog geen thema op dit moment'

'Onderdeel maken van de gebiedsagenda.'

'Steeds de vraag meenemen: is inclusie meegenomen bij totstandkoming van beleid?'

'Beschikbaarheid van middelen is nodig om aanpassingen op het fysiek domein ook mogelijk te maken.'

Vormgeven aan een inclusieve samenleving betekent ook nadenken over de borging ervan. Hoe borgen we het proces naar de inclusieve samenleving toe? Geven we elke nieuwe beleidsontwikkeling en project vorm vanuit een inclusieve visie? Verweven we de Lokale Inclusie Agenda als programmalijn in het gebiedsprogramma? Welk budget maken we vrij voor fysieke aanpassingen op het gebied van inclusief ontwerp en toegankelijkheid? Welk budget reserveren we voor de ontwikkeling en uitvoering van de Lokale Inclusie Agenda? Welke deskundigheid hebben we al in huis? Welke vliegen we in?

Mogelijke ingrediënten voor de werkwijze:

- Maken we van de Lokale Inclusie Agenda **een programma of een project of beiden**? Je kunt de inclusieve samenleving als programmalijn meenemen in het gebiedsprogramma. In sommige gemeenten werkt het ook goed om er de eerste vier jaar een project van te maken. Tot en met het opstellen van de tweede Lokale inclusie Agenda, met een procesbeschrijving voor de komende jaren. Waarna een Brede Maatschappelijke Werkgroep van inwoners, organisaties en gemeente de sturing over het proces overneemt. De gemeente stelt dan een aantal uur voor een interne beleidsadviseur en een communicatieadviseur beschikbaar om de werkgroep de faciliteren en de vertaalslag naar de gemeentelijke organisatie te kunnen maken.
- Werken aan een inclusieve samenleving is vormgeven aan een **'nieuw systeem'**. In de vormgeving van het nieuwe systeem is het op gezette tijden op zijn plaats om met elkaar een bewuste keuze te maken om van het oude naar het nieuwe systeem te gaan ('illuminate the choice'). In enkele gemeenten was bijvoorbeeld voldoende momentum opgebouwd om de gemeentebegroting vanaf die tijd inclusief vorm te geven. Dat gaat niet in een keer perfect. Maar het brengt zeker beweging. Geleerde lessen kunnen steeds worden meegenomen.

➢ Stapsgewijs

'Inventariseer wat nodig is. Prioriteer: wat eerst? Indien er nog actiepunten zijn die nu niet noodzakelijk zijn, plan dat in voor later.'

Borger-Odoorn is een kleine gemeente. Daarom kan het verstandig zijn om de Lokale Inclusie Agenda gefaseerd uit te voeren. En regelmatig prioriteiten te stellen voor die onderwerpen die snel moeten worden opgepakt, en prioriteiten te stellen voor de langere termijn. En dit allemaal in samenspraak met de samenleving en maatschappelijke organisaties.

Mogelijke ingrediënten voor de werkwijze:

- Het is mogelijk om het eerste jaar in **twee gebieden** aan de slag te gaan met vier of vijf thema's. En het volgende jaar in nog twee gebieden op te starten. Het is ook mogelijk om in elk gebied per jaar **twee levensthema's**/beleidsterreinen op te pakken waar je je op richt. Zo kun je het proces hanteerbaar en betaalbaar maken.
- Een aantal gemeenten hebben een **Werkconferentie** georganiseerd waarin inwoners, organisaties en gemeente gezamenlijk prioriteiten hebben gesteld in actiepunten voor de korte, middellange en lange termijn. Op basis van een leuke expositie (tentoonstelling) van individuele verhalen, resultaten uit de Quickscan en themabijeenkomsten. Met betrokken inwoners en organisaties kan op basis hiervan gelijk een actieplan met data en betrokkenen in de uitvoering worden opgezet.

Kaders: Hoe gaan we te werk? Projectmatig creëren

Naast deze mogelijke ingrediënten waar we in Borger-Odoorn in de vormgeving van het proces uit kunnen kiezen, zijn er een aantal dingen die vastliggen in onze werkwijze. Deze benoemen we in de zogenoemde kaders. Borger-Odoorn wil de Lokale Inclusie Agenda graag neerzetten als één van de centrale programmalijnen. Daarnaast wordt de Lokale Inclusie Agenda vanaf het begin opgesteld volgens het Projectmatig Creëren. Dat betekent onder andere dat inwoners en organisaties betrokken zijn bij de inhoud en uitvoering. Maar ook dat zij samen met de gemeente bepalen hoe het proces eruitziet. Duidelijk is al dat het werk aan de Lokale Inclusie Agenda per dorp/leefgebied zal gebeuren. Zo kun je mooi aansluiten op het eigen karakter en vraagstukken van het gebied of dorp. Ook zijn er vast thema's die wel over meerdere gebieden/dorpen opgepakt kunnen worden. Om samen vorm te geven en om van elkaar te leren en te inspireren. Denk bijvoorbeeld aan het onderwijs. Om dit te coördineren zal op basis van een projectopdracht een programmaleider worden aangetrokken. Dit kan ook een inwoner zijn.

Kaders: Inclusie is een mooie kans tot integraal en verbindend werken

Daarnaast liggen een aantal andere dingen vast. In het werk aan inclusie zullen we in Borger-Odoorn verschillende levensthema's en beleidsterreinen steeds met elkaar verbinden. Zoals bijvoorbeeld de vormgeving van de inclusieve buurt en het politieke leven. Door te zorgen dat alle stembureaus inclusief en toegankelijk zijn, werk je aan inclusie op het gebied van burgerzaken. Maar ook aan inclusief ontwerp van de fysieke ruimte en aan inclusieve communicatie. Door bijvoorbeeld de informatie voor de verkiezingen in een beeldbrief te vangen. Zodat ook mensen met Nederlands als tweede taal het kunnen begrijpen. Door voor XL-parkeerplaatsen te zorgen waar ook rolstoelgebruikers kunnen parkeren. Of door een knop op de deur te zetten dat hij vanzelf opengaat als je erop drukt. Dit is een relatief eenvoudig voorbeeld. Maar het proces wordt ingewikkelder als je in het werken aan een inclusieve samenleving ook op zoek gaat naar de manier waarop je het sociale en het fysieke kunt verbinden. Dat vraagt meer creativiteit. Doordat inclusie alle levensterreinen overstijgt, zullen we budget voor inclusie vrijmaken uit de begrotingen vanuit verschillende beleidsterreinen.

Ook willen we in Borger-Odoorn integraal werken. Door het werken aan inclusie steeds te verbinden aan nieuwe ontwikkelingen die spelen in de gemeente, krijgen we daar mooie kansen toe. In de Masterclass hebben we geoefend in het inclusief omdenken en vormgeven van projecten. Bijvoorbeeld op een actueel vraagstuk m.b.t. de kosten van het leerlingenvervoer. Je kunt op zoek gaan naar oplossingen om de kosten te drukken. Maar ook juist op zoek gaan naar een oplossing op de scholen in de buurt. Medewerkers vonden het een interessante werkwijze om ook samen met inwoners en organisaties toe te passen in het samenwerken aan nieuwe projecten.

Benodigde faciliteiten

Om dit proces te faciliteren wordt een budget gereserveerd. Voor ondersteuning van de Brede Maatschappelijke Werkgroep, het faciliteren van inwoners, organisaties en gemeente in thematafels, werkconferenties en Masterclasses, en vergoedingen en onkosten voor actieve inwoners. Hiervoor doet het college een voorstel aan de gemeenteraad

OVER INCLUSIONLAB

Werken aan een inclusieve samenleving

Inclusionlab is een netwerk van zelfstandig ondernemers die zich al lange tijd in hun werk laten inspireren door het ideaal van een inclusieve samenleving. Een samenleving waarin iedereen optimaal kan deelnemen, maakt niet uit hoe oud of jong je bent, wat je culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of beperkingen zijn. We werken actief samen met andere netwerken die zich richten op inclusie en dragen bij aan het versterken en vergroten van de beschikbare kennis en ervaring op nationaal en internationaal niveau.

Inclusionlab coacht gemeenten, scholen, organisaties van zorg en welzijn, bedrijven, clubs en verenigingen bij cocreatie van verandering en schuwt daarbij niet om grote uitdagingen aan te gaan. Het realiseren van voor iedereen toegankelijke reguliere scholen, arbeidsmarkt, clubs en verenigingen, gemeenten en buurtinitiatieven gaat gelijk op met een andere wijze van ondersteunen van individuele inwoners.

We begeleiden cocreatieve veranderingsprocessen met alle betrokkenen, organiseren trainingen, workshops en presentaties of helpen bij onderzoek en monitoring. Steeds laten we ons leiden door vijf ontwerpprincipes: starten vanuit het leven van mensen, inclusie in brede zin, cocreatie vanuit de samenleving, van praktijk naar beleid en stapsgewijs groeien in inclusie.

Contactgegevens

Generaal Joubertstraat 13 ZW
2021XA Haarlem www.inclusionlab.nl
info@inclusionlab.nl
KvK: 63286955

Het team in Borger-Odoorn:
Jeroen Veltheer, Agnes van Wijnen, Anouk Bolsenbroek, Bram de Vries